

Joan Martorell
1 de juny

Jaume Santandreu
1 de juny

Jaume Obrador
8 d'agost

Jaume Canyelles
11 d'agost

AMICS DEL SEMINARI Núm. 69

Vetaquí el que trobareu a la revista núm. 69

Editorial	3
Entrevista a Antoni Perelló Nebot. <i>Domingo Mateu.</i>	6
Conversa amb Jaume Obrador “Xemarri”. <i>Pere J. Amengual.</i>	16
Mn. Gaspar Aguiló Capó, fill il·lustre de Búger. <i>Gabriel Amengual.</i>	19
Mn. Gaspar Aguiló Capó, de ca s’Apotecari. Presentació. <i>Miquel Perelló Amengual.</i>	20
Un flash emotiu d’en Joan Martorell. Enquadernació de la revista. <i>Macià Llabrés.</i>	23
Joan Martorell Morro. <i>Pere J. Amengual.</i>	25
Jaume Santandreu, per sempre. <i>Jaume Mateu.</i>	28
A un novell sacerdot. <i>Pere Orpí.</i>	29
A la recerca de la utopia sense fronteres. Jaume Obrador Soler. <i>Domingo Mateu.</i>	31
A reveure de Jaume Obrador Soler.	33
La serenor de sobreviure la senectut més enllà del desencís. Jaume Canyelles Llompart. <i>Domingo Mateu.</i>	34
Jaume Cañellas Llompart, de can Pi. <i>Pere J. Amengual.</i>	36
Jaume Puigserver Capellà, un obrer en la vinya del Senyor. <i>Franciscans TOR - Mn. Miquel A. Frontera - Arnau Reynés - Jaume Gual.</i> ..	38
El que em recorda una imatge. Purgatori o purgatoris? <i>Jaume Sancho.</i>	41
Reunió extraordinària de condeixebles, dia 26 de setembre de 2025. <i>Jaume Sancho - Toni Perelló.</i>	43
Contant coverbos des de Felanitx. <i>Bartomeu Rosselló.</i>	44
Crònica dels amics cantaires i caminants. <i>Pere J. Amengual.</i>	46
Retalls. <i>Pere J. Amengual.</i>	50
Més que una crònica. “CRÒNIQUES MEVES PERUANES” de Cíl Buele <i>Pere J. Amengual.</i>	55
Nota del Consell de Redacció.	37

Coordinador emèrit
Jaume Sancho

Consell de redacció
Pere J. Amengual
Jaume Gual
Domingo Mateu

Disseny i edició
Macià Llabrés
Assessor lingüístic
Joan M. Mas

Enquadernació
Joan Bonet
Macià Llabrés

Editorial

A LA RECERCA PERSISTENT I CONSTANT DE LA UTOPIA SOLIDÀRIA

L'encisadora bellesa de la portada elegida pel magistral dissenyador, el nostre apreciat Macià Llabrés, per encapçalar aquest número de la Revista, ens sedueix la mirada i el pensament per copsar de seguida la veritable significació del suggestiu paisatge.

Al bell mig d'una fèrtil terra de conreu, coberta per la foscor d'una amenaçadora nuvolada planant, tempestuosa, sobre la darrera llum porpra del benigne sol que s'amaga rere el ponent, emergeix la transparent serenor d'aquests quatre amics de l'ànima que, de manera inesperada, ens deixaren fa uns mesos, en les dates que s'indiquen per a cada un d'ells.

Aquest petit tast que us avançam estimularà, sens dubte, el vostre interès per la lectura completa de les amorosides ressenyes que de cada un s'inclouen en la present edició de la Revista per tal de servir per sempre viva i propera l'enyorada presència i el valuós llegat que ens han deixat els estimats amics absents.

De Joan Martorell, la fonda amistat del qual i l'especial estima dels companys de Redacció és de tots admirada i reconeguda. Dels comunicats rebuts al Whatsapp dels amics, selecciona Pere J. Amengual aquest fragment de Guillem Morlà: *La seva filosofia i saviesa de qui sap suportar les vicissituds del temps, respectant les opinions i vides alienes, era prou coneguda pels qui tinguérem la sort d'apropar-nos a la seva vida.*

Macià Llabrés perfila igualment el bondadós tarannà de Joan Martorell en un deliciós *flash emotiu* sobre la seva experta dedicació al difícil procés d'enquadració de la Revista, fidel sempre escrupolosament a les instruccions del mestre tutor, Jaume Sancho, fins que li ho impedí l'ingrés urgent a l'hospital i pocs dies després malauradament l'estimat Joan ens va deixar. Agraïreu l'amatent tendresa de Joan reflectida en el bell *flash* de Macià.

Sobre la incansable i permanent activitat de Jaume Santandreu al servei dels més necessitats, afirma Jaume Mateu Martí: *La lluita contra l'exclusió social a Mallorca i la seva atenció no s'entén ni es pot estudiar sense entendre l'activisme extrem, incansable i permanent de Jaume Santandreu.*

Pere Orpí aporta el bell poema que va dedicar el 1960 a Jaume Santandreu, en ocasió de l'ordenació sacerdotal: *A un novell prevere*. Gaudireu de llegir una adient composició poètica ben significativa per a la Missa Nova de l'amic «sapientí».

L'excel·lent trajectòria vital de Jaume Obrador Soler la qualifica Domingo Mateu com la recerca persistent i constant *de la utopia sense fronteres*. Aquesta *utopia solidària, tan essencial en el tarannà altruista i bondadós de Jaume*

Obrador, l'omplia d'energia i d'eufòria contagiosa. Des del seu personal indret solidari de Mallorca s'entossudia a rompre i a traspasar fins i tot les barreres més subtils per tal d'arribar a les persones més empobrides i vulnerables dels pobles africans.

No us perdeu tampoc l'admirable *A reveure* amb el qual s'acomia de la pròpia família amb bellíssimes expressions com aquestes: *Estimar-vos ha estat el regal més gran de la meua vida. Tenir-vos a prop, el millor tresor.. Confii que la meua petjada perduri per sempre més en els vostres cors.. Mai oblidaré l'amor que hem compartit ni la calidesa en què m'heu acompanyat. Sou la meua força i el meu orgull...*

De la figura dolça i pacient del bon amic i condeixible, Jaume Canyelles, mort tres dies després de Jaume Obrador, ressalta l'emotiva memòria del seu traspàs, la *plàcida serenor de sobreviure la senectut, més enllà del desencís*. Així es referia Jaume a la placidesa que gaudia en una de les vivències habitual i significativa: *Molts de vespres, quan me'n vaig a dormir, m'estic damunt el llit i apag el llum. Som capaç d'estar-me així ben bé una hora, intentant de resar, d'imaginar-me com és Déu, com veu el món, per què no s'expressa un poc més per poder conèixer-lo millor, tal com és Ell. Sovint la pregària em porta a na Francisca, pens en ella, record el que compartírem junts. M'imagín com és i on és ara.*

En una breu ressenya personal, afegeix Pere J. Amengual: *durant els dos anys en què vaig fer feina amb en Jaume Canyelles, em va participar la solitud en què es va trobar quan deixà el ministeri i el sentiment d'abandó per part de l'Església per a qui havia treballat els millors anys de la seva vida... Emperò vaig viure també com renaixia el seu somriure i l'esperit d'un home bo, la seva simpatia i dedicació a la feina i l'alegria que li donava na Francisca, la seva dona i els fills, en Jaume i na Marta.*

Les agraïdes recordances anteriors dels nostres benvolguts amics, les complementa Jaume Gual amb l'aportació d'un aplec d'escrits i semblances publicades en ocasió de la mort, el passat 4 de juny, de Fra Jaume Puigserver Capellà, conegut i admirat franciscà de la TOR. Com a veritable fill de sant Francesc, la seva vida fou la d'un *testimoni silenciós de l'Evangeli viscut des de la seva senzillesa, la pobresa i l'amor fratern*. El seu camí, iniciat en el bressol del franciscanisme mallorquí, fou sembrat de pau, servei i oració. Molts dels nostres lectors guarden l'entranyable record de la seva fraternal amistat i del magnífic servei prestat, entre d'altres, com a rector de les parròquies de Sant Jaume, d'Alcúdia, de Sant Miquel de Campanet, de Santa Maria la Major d'Inca, de Sant Miquel de Llucmajor i com a director espiritual del Seminari diocesà. En la ressenya de l'organista, Arnau Reynés, s'hi remarca la seva especial estimació per la música d'orgue i per haver estat el promotor sobretot de la restauració de molts orgues de Mallorca.

Si teniu cura de mantenir el mateix interès per seguir llegint sense presses l'entrevista que compartírem plàcidament amb Antoni Perelló, amic per a nosaltres

amb gran i permanent estima, gaudireu sens dubte de les millors i més innovadores respostes a les arriscades qüestions que li plantejarem. Com amics condeixebles i col·laboradors van ser presents i participaren a l'entrevista Jaume Gual i Jaume Sancho.

D'ell podem destacar com a pròpies les qualitats de la seva bondat, la serenitat i la virtut de veure sempre el caire positiu dels contratemps que ens dificulten la vida, qualitats que esdevenen l'eix que consolida el seu tarannà de persona amable, propera, cordial i afablement acollidora.

Entre altres clares i entenedores respostes, sabreu per què els del seu curs foren col·loquialment coneguts com *el curs dels modèlics i modelicons*, com va exercir el càrrec de director de la Schola cantorum, de quina forma singular va treballar els cinc anys d'ajuda missionera en el Burundi, dels canvis radicals des del seu retorn a Mallorca i especialment d'on treu aquest permanent equilibri emocional que li permet superar tota decepció inquietant que podria sorgir dels greus efectes de l'accident de cotxe que li causà paràlisi en la meitat inferior del seu cos.

I encara us donarà gran complaença la preciosa breu conversa que Pere J. Amengual va mantenir amb Jaume Obrador Adrover «Xemarri», aprofitant que es trobava de vacances amb la família a Felanitx. *El nostre missioner, senzill de cos i gran d'esperit*, entre Burundi i el Perú, ha dedicat tota la seva vida a la gent dels llocs on ha exercit la missió, excepte alguns anys de retorn a Mallorca per estar amb la família els darrers anys de vida de son pare i sa mare.

Impressiona el que expressa sobre la *gran por* que va patir en el seu sojorn a les missions del Perú quan, prop de l'habitació on dormia, succeí un atac mortal de *Sendero Luminoso* i durant els anys de la guerra civil entre hutus i tutsis del Burundi, des del 1993 i fins el 2005, en els quals va haver de veure molts morts i ferits.

Tot i això, assegura convençut: *Em sent un privilegiat. Som molt feliç de treballar a missions, amb molt poc mèrit de part meua. Tenc la satisfacció d'haver servit la gent amb qui m'he trobat i haver-los donat a conèixer Jesús.*

Finalment farem breu menció de l'homenatge que va retre, el passat dia 30 de juny, al nostre benvolgut Gaspar Aguiló la vila de Búger, on hi va néixer i viure la seva infantesa i joventut. En una solemne celebració, l'Ajuntament li atorgà el títol de fill il·lustre del seu poble nadiu. El senyor Miquel Perelló Amengual va fer una presentació general de l'homenatjat recordant la seva trajectòria de vida i treball. La seva filla, Àngela Lemoine, tingué també una emotiva intervenció d'admiració i estimació del seu pare.

Volem agrair de cor la generosa col·laboració dels autors de la resta d'excel·lents ressenyes que es publiquen habitualment a cada revista i que, per manca de temps i d'espai, no se'n fa referència en els comentaris elogiosos de l'Editorial. El Consell de Redacció cercarà l'avinentsa oportuna per incloure en els futurs editorials de la Revista el merescut reconeixement de les seves millors i més curoses ressenyes.

ENTREVISTA

a

ANTONI PERELLÓ

NEBOT

Domingo Mateu Conti (1)

Fites biogràfiques: Caldrà advertir, d'entrada, que en Toni Perelló, l'entrevistat, és un dels millors amics, tingut per mi en gran i permanent estima, des de la llunyana infància joiosament compartida

en el Seminari diocesà de Mallorca, que es mantén encara avui, fidelment creixent, després de més de setanta anys. Els alumnes del seu curs, atès el reconeixement atorgat a l'èxit assolit en les seves actuacions musicals en els concursos de nades, foren qualificats i felicitats pel rector Sureda amb l'expressió inicial de «*curs dels modèlics*», que posteriorment es completaria amb l'expressió amb la qual éreu coneguts els alumnes d'aquesta promoció, «*curs dels modèlics i dels modelicons*».

Cal dir que mai s'atreviren a fer pública l'assignació de cada un dels condeixebles al grup que consideraven que li pertocava segons fos manifesta o no l'exemplaritat del seu comportament. Tot i que jo som d'un curs anterior al seu, sense cap dubte inclouria en Toni entre el grup dels *modèlics*, atès que així fou admirat i reconegut com a persona exemplar en la realització de les moltes responsabilitats assignades.

D'ell en destacaria que la bondat, la serenitat i veure el caire positiu dels contratemps de la vida el fan una persona amable, molt acollidora i propera.

Lloc de naixement i dades familiars: el dia 1 d'abril de 1941 neix a Manacor i és el tercer dels quatre fills de la coneguda família de «Cas Patró», de la qual Miquel Perelló Cabrer i Pilar Nebot Salmons foren els pares i Joana, Bernat, Toni i Miquel, els germans. La padrina materna, Pilar Salmons, natural de Catalunya, llegà a la mare dels germans Perelló el curiós cognom mariner de «Salmons» i a Toni, l'estima apassionada i el gaudi de tot el que dona la mar.

Entrada al Seminari: El 14 d'octubre de 1954 s'incorpora al primer curs del Seminari diocesà amb els 52 aspirants d'aquell any i els 13 repetidors de l'any anterior que s'hi afegiren per formar un aplec excepcionalment nombrós de 65 alumnes.

(1) Com amics i col·laboradors, són presents i participen a l'entrevista Jaume Gual i Jaume Sancho

Domingo Mateu

Jaume Gual

Jaume Sancho

Director de la Schola Cantorum: a proposta del rector, Pere Sureda, després de finalitzar el curs setè, 1960/1961, accepta la responsabilitat de dirigir la Schola Cantorum fins al final de la seva estada en el Seminari. En Miquel Pons va compartir amb ell la responsabilitat de les interpretacions que s'han considerat com a les millors realitzades per la Schola Cantorum. Junts miraven com havien d'interpretar, analitzaven detingudament quines eren les frases musicals i vocals més destacades. Ambdós s'anaven corregint i orientant. Després de tenir el P. Miquel Estradé, monjo de Montserrat, en llargues estades al nostre Seminari durant dos cursos per a millorar el cant gregorià, tu i en Miquel Pons, per indicació del Sr, Echave, anàreu quatre anys seguits, durant el mes de juliol, als cursos de música de Salamanca per millorar el cant gregorià, la direcció coral i la polifonia. Els estudis es perllongaven tot l'any, ja que havien d'enllestir les tasques que els enviava Salamanca al llarg del curs acadèmic sobre teoria i pràctica dels aprenentatges musicals que rebien en els cursos d'estiu.

Acabats els cursos de Salamanca, anaren a Montserrat, en estades d'una setmana o quinze dies de convivència amb els monjos, per tal de perfeccionar el gregorià i el cant coral. A Montserrat, varen aprendre el mètode de vocalització amb el P. Ireneu Segarra i la forma de dirigir i interpretar.

Finalitzada l'etapa de formació en el Seminari, durant un any, es va fer càrrec de la direcció de la Schola Bartomeu Barceló Nadal i les actuacions de la Schola es van mantenir fins a la fi del curs 1967-1968.

Ordenació de prevere: El 18 de juny de 1967 va ser ordenat de prevere, juntament amb els 14 condeixebles que restaven del gran grup que ingressà el 1954, dos dels quals, Pere Orpí i Jaume Sancho, abans de finalitzar els dos anys d'estudis a la Universitat Pontifícia de Comillas, aconseguiren del bisbe Rafael Lara que fossin ordenats a Artà el 8 de setembre de 1966, més els 10 que, per una o altra raó, s'anaren afegint al vostre curs, 24 dels quals assolíreu l'ordenació, esdevenint així la promoció de preveres més nombrosa de la història de Seminari.

Servei missioner a Burundi: Pocs mesos després de l'ordenació, el setembre de 1967, inicia una etapa de cinc anys de servei missioner a Burundi, juntament amb el company condeixeble, Antoni Fuster Segura, i la resta de preveres mallorquins que ja convivia amb les urgents necessitats de les comunitats de l'Àfrica Central, Miquel Parets, Jaume Amengual Pizà, Jaume Vives, Bartomeu Suau Mayol, Jaume Canyelles, Gabriel Amengual i Jaume Obrador Soler. Amb amorosida i plena dedicació, intenten d'entendre i fer seves les peculiaritats pròpies del Burundi, un altre món totalment diferent i, fins aleshores, desconegut per a ells.

Retorn a Mallorca: El 18 de juliol de 1972 retorna a Mallorca i ocorren canvis transcendents en la seva vida. Deixa el ministeri i se secularitza. Contreu matrimoni amb Mari Carmen. Neixen els seus fills, Pilar i Miquel. Arriben les netes i nets. A Portocristo crea l'oficina del servei de gestoria. Forma part i assessora la Comissió econòmica de la Parròquia de Nostra Senyora dels Dolors de Manacor i col·labora en altres activitats que li proposen.

Director de la Coral de l'església de Fartàritx: L'any 1984, quan aleshores don Mateu Galmés exercia de capellà encarregat de les Religioses de la Puresa de Manacor i de l'església de la barriada de Fartàritx, Toni Perelló es feu càrrec de dirigir el petit grup de cantaires que es va formar, amb el suport de Toni Tugores, inicialment per cantar el gregorià en les solemnitats de les grans festes de Nadal, Pasqua i la festa patronal de Fartàritx. Consolidat el grup amb la incorporació de molts cantors de la reconeguda Capella de Manacor, durant molts d'anys la Coral de Fartàritx, a més d'atendre els cants de les grans festes, es preparà per oferir concerts de selectes obres polifòniques tant a Manacor com en altres localitats de Mallorca, totes sota la direcció de Toni Perelló. Fins i tot, una selecció de cants polifònics de la Coral de Fartàritx es va gravar i editar en disc.

Accident: El 18 de desembre de 2013 va tenir un greu accident de cotxe a la carretera de Manacor. Els efectes més importants afectaren greument les vèrtebres dorsals causant-li una inevitable paràlisi de la meitat inferior del cos i, malgrat les complicades intervencions i els perllongats processos de recuperació de la mobilitat, ara ha de fer servir per als desplaçaments la cadira de rodes.

1. Descriu-nos breument les singularitats que recordes de la Ciutat de Manacor del temps de la teva infància, en la dècada de 1940 del segle passat.

Manacor, en aquell temps, era un poble gran. Ho és avui encara, perquè no té esperit de ciutat. Això sí, en habitants ha crescut dues vegades més que la població dels anys 40 del segle passat. Jo l'he conegut tal com era en la meva infantesa: envoltat per tots costats d'una ampla extensió de terra de cultiu. Me'n record del singular funcionament de l'electricitat d'aquells anys: el capvespre, quan es ponia el sol, encenien els llums fins a la mitjanit. Un quart abans de les 12 feien un senyal conegut de tothom i a les 12 quedàvem a les fosques. No hi havia llum ni de nit ni de dia fins a la posta de sol de l'endemà.

***Jaume Sancho** confirma que a Artà feien igual. En de dia, ni motors ni màquines podien funcionar. A la ferreria, per encendre i emprar la forn calia activar la manxa manualment.*

De 9 a 12 i de 3 a 5, confirma en Toni, teníem escola. A la sortida, berenàvem a casa i sortíem a jugar fins a l'encesa de llums, l'hora en què els al·lots ens havíem de retirar a casa. Fèiem els deures escolars, sopàvem i a dormir. No hi havia TV. I la ràdio arribà a casa quan jo tenia nou o deu anys.

2. ¿Quines van ser les circumstàncies i les persones que et motivaren a prendre la decisió d'entrar al Seminari el mes d'octubre de 1954?

Vivíem aleshores immersos en un ambient molt religiós tant en la família com en l'entorn de la societat. Des de petits, érem escolanets i quan va venir don Mateu Galmés a Manacor, jo tenia 8 o 9 anys, va crear una escolania, una coral de nins, i la formàvem 23 o 24 nins. Don Mateu va muntar Ca na Vallespina, un casal antic que va cedir a l'escolania com a lloc d'activitats diverses i on anàvem a jugar en sortir d'escola a les 5 del capvespre. Hi havia «pingpon», futbolí, patinets i altres joguines. Sens dubte, jo vaig entrar en el Seminari, per l'evident influència del bondadós Don Mateu Galmés, encarregat dels nins de l'escolania i dels qui aspiràvem a entrar en el Seminari.

3. El curs al qual et vas incorporar fou definit per Don Pere Sureda com a «**Modèlic**», i Don Joan Soler li afegí, amb subtil ironia, «**i modelicons**». I així éreu coneguts i col·loquialment nomenats com el *Curs dels Modèlics i dels modelicons*. Fes una valoració de les singulars característiques dels teus companys de curs, en consideració de les quals el rector Sureda va qualificar el grup com a exemplars alumnes modèlics i en bona convivència amb l'altra part a la qual el prior, Joan Soler, aplicà un neologisme inexistent, però ben significatiu, *modelicons*, aspirants a guanyar-se per mèrits el qualificatiu honorable de *modèlic*.

Els «modèlics», baix el meu punt de vista, formàvem el curs que treia les millors notes del Seminari. Afegeix **Jaume Gual**: I el nostre curs sempre va ser el guanyador en els concursos de nades del Seminari.

Va ser un curs, diu en Toni, amb molts de «seleccionats» per ocupar càrrecs de responsabilitat atenent la manifesta varietat de qualitats que tenien els condeixebles: prefectes, responsables de compromesos afers: a mi, per exemple, em varen fer director de la Schola Cantorum i encara ara em deman per què, tenint en compte que les notes de música són les més baixes que he tingut en el Seminari.

Bé, però això és molt propi de don Bernat Julià, assegura **Jaume Sancho**. Els dotats per a la música eren qualificats per don Bernat Julià amb les notes més baixes. En el nostre curs n'hi havia a voler de músics, per la qual cosa cada any infal·liblement guanyàvem el concurs de nades sense que mai el director fos el mateix.

En Toni confirma que mai va dirigir el concert de nades. Ell era el director de la Schola i del petit grup de condeixebles cantaires conegut com «Sa Peregrina». Sembla que, arran de la supressió del concurs de Nades, en Salom, en Rossinyol, en Guillem Ramon i d'altres, formaren, dins de la mateixa Schola, «**Sa Peregrina**»: dos alts, dues segones veus, dos primers baixos i dos segons baixos. Aquesta petita coral es dedicava a oferir els cants dels certàmens científic-literaris i els actes que presidia el bisbe.

Així eren els «modèlics», conclou en **Jaume Gual**. Tot i això, diu en Toni, mai he entès perquè ens donaren aquest apel·latiu.

Jo sí que ho entenc, confirma en **Jaume Sancho**: perquè érem modèlics en tot i encara ara; en música, en notes, érem bons al·lots, no creàvem cap problema. Qui ens podia fer ombra?

Cert, reafirma **Jaume Gual**, tot i que n'hi havia tres que, en música, es diferenciaven de la resta: en Joan Darder, en Pep Toni Fuster i n'Amengual Saurina. Jo, diu en **Jaume Sancho**, hagués pogut anar amb ells.

Pel que fa a la singularitat de definir l'altra part de condeixebles com a «modelicons» **Jaume Sancho** explica com va sorgir aquest apel·latiu: ja s'havia consolidat com a oficial la denominació de «curs dels modèlics», atorgada pel mateix rector Sureda. Quan per Nadal anàrem a donar-li les bones festes, després de guanyar el concurs de nades, dirigit aquest any per Gabriel Rosselló, ens va donar, «in splendoribus», la merescuda enhorabona per ser el curs exemplar dels «modèlics».

Un bon dia, després de dinar, es trobaven dins el pati dels teòlegs Joan Soler, superior i Vicenç Orvay, director espiritual dels menors, mirant com els del nostre curs pujaven les escales per anar a l'habitació. Ara pugen les escales «els modèlics», va comentar Orvay i Soler, amb el seu habitual punt agre d'ironia, va respondre: No tots són «modèlics» els d'aquest curs, Vicenç. N'hi ha que només arriben a «modelicons». De seguida ho vaig glapir: va ser ell, en Joan Soler, el qui va crear el peculiar neologisme.

Entre nosaltres, afegeix en Toni, ningú no ha sabut mai si és «modèlic» o «modelicó». Jo no ho sé.

No es va aclarir mai, diu en **Jaume Sancho**. Era evident que jo seria «modelicó» i que tu, Toni, series «modèlic». Això anava per interpretacions. **Jaume Gual** diu que més tard ho adjudicaren als qui eren o no del Juníper Serra. El cert és que aquestes designacions mai varen ser causa de diferències entre els condeixebles. La bona convivència entre tots sempre va ser magnífica,

4. ¿Quins aspectes consideres que foren positius i adients en la singular i feliç etapa de formació infantil i juvenil del Seminari i quins records com a inconvenients o inadequats?

*Quan érem en el Seminari menor, l'única cosa que ens afectava profundament era la por a ser expulsats. Això atemorïa als qui no estudiaven, als qui treien males notes, als qui es portaven malament. Era la cosa que no podíem treure del cap, diu **Jaume Gual**. I afegeix: Aquella exhibició que varen fer amb els qui havien cercat en el diccionari paraules grolleres advertint a tothom que aquest fet era causa d'expulsió. Finalment, no els expulsaren, però l'advertiment havia fet l'efecte que volien.*

Jaume Sancho, que no va estar mai en el Seminari menor, recorda que en **Toni Bennasar** li comentava que va viure en el Seminari menor amb l'esmentada por a ser expulsat. El mateix confirmen en **Toni Perelló** i en **Jaume Gual**. Era el que regia llavors: no t'atreves a opinar de certes coses per les possibles conseqüències.

Toni afirma que hi havia una lluita per ser els primers; «empollàvem» les lliçons per tal d'ocupar els primers llocs en els estudis; de fet, era lluitar perquè no t'expulsassin. Tot i això, en **Toni** destaca el vessant positiu de la convivència dels seminaristes menors: *per sobre de pors i temors, ens estimàvem com a germans, no ens barallàvem mai i érem un curs de 60 alumnes.*

Jaume Gual recorda que va pegar una coça, jugant a futbol, a **Sebastià Salom** i de seguida va anar al prefecte per excusar-se i demanar perdó. **Toni Perelló**, també jugant a futbol, conta que una traveta d'un jugador de darrere el va fer caure i quan s'excusava el jugador dient que havia estat sense voler, li va pegar una galtada. Ara bé, per una incidència aïllada d'aquestes, no t'expulsaven; però, malgrat la por generalitzada a ser expulsat, un i altre destaquen que, en la recordança d'aquella etapa infantil, predomina el goig compartit de la bona convivència i el gaudi d'haver tingut una estada saludable, benaurada i feliç,

Demana **Jaume Sancho**, quins van ser els responsables de la formació en aquesta etapa? Respon en **Toni**: don **Miquel Moncadas**, superior general, don **Guillem Payeras**, director espiritual i don **Miquel Ramon**, segon superior.

5. En acabar el setè curs acadèmic, 1960/61, a proposta del rector Mn. Pere Sureda, vas ser elegit director de la Schola Cantorum del Seminari. Explica'ns breument com i amb quins suports exercires el compromès servei de dirigir la Schola Cantorum en una de les etapes considerades de les millors i més reeixides.

Efectivament, el curs 1960/61 don Pere Sureda m'elegí com a director de la Schola Cantorum del Seminari i pens que m'elegiren com qui elegeix una granera. Jo, com a músic, no tenia cap rellevància. Ja he dit que les notes més baixes del meu currículum acadèmic són les de música.

Respon **Jaume Sancho** que aquestes qualificacions no tenen res que veure amb la designació de director de la Schola ni creu que s'interessassin per mirar cap nota. Tu eres músic, bon músic. De granera, res. T'elegiren director sabent bé el que feien.

Idò jo, diu en **Toni**, mai m'havia plantejat ocupar aquest càrrec i no sé per què em varen elegir a mi.

Insisteix **Jaume Sancho**: *Estic d'acord amb tu que en el nostre curs hi havia dos o tres bons músics que haguessin pogut exercir el càrrec de director de la Schola i no obstant t'elegiren a tu, ben conscients del que feien. No ho dubtis.*

El fet és, precisa en Toni, que quan vàrem iniciar el setè curs, no sé per què ni per què no, el rector Sureda me va nomenar director de la Schola Cantorum, càrrec que depenia del rector. En Miquel Pons Melià, va ser designat organista un any abans del meu nomenament de director de la Schola. Ens reuníem per mirar com havíem d'interpretar les frases musicals i vocals, les analitzàvem detingudament i ens anàvem corregint i orientant. Pons fou també director responsable dels «Pueri cantores», el grup de nins cantaires, les veus blanques de la Schola Cantorum.

Amb la nova direcció, la Schola va assolir una notable millora en les seves actuacions, de tal manera que en una celebració del Certamen Literari, n'Echave va fer aquest comentari: Por fin, hemos escuchado cantar, hasta ahora oíamos ladrar. I en referència al gregorià, va dir al bisbe Enciso: Antes cantaban como canónigos, ahora hemos recuperado el gregoriano.

I va ser n'Echave qui va promoure que en Miquel Pons i jo assistíssim els als cursos estiuençs de música de Salamanca.

Convenen tots tres afirmant que La Schola Cantorum va desaparèixer a les acaballes de 1968. Toni Perelló, després de ser ordenat el 18 de juny de 1967, deixà la direcció de la Schola en mans de Bartomeu Barceló Nadal i es va mantenir activa fins a la fi del curs 1967/68 (2)

6. Per indicació del Sr. Echave, secretari del bisbe Enciso, amb en Miquel Pons Melià, assistíreu a quatre cursos d'estiu a Salamanca sobre teoria i pràctica del cant, polifonia i direcció de corals. Després, completàreu aquesta formació amb les repetides estades setmanals i quinzenals al Monestir de Montserrat on vàreu aprendre el mètode de vocalització amb el mateix P. Irineu Segarra. Aquests cursets de formació musical complementària, consideres que aconseguiren millorar la qualitat de la direcció i de les actuacions de la Schola Cantorum?

Indiscutiblement. Teniu en compte que de direcció coral jo no en sabia res de res i menys de les formes de dirigir i de les diferents formes d'entendre la música. A Salamanca, i sobretot a Montserrat, em varen fer saber que, especialment en la música religiosa, la lletra sempre ha de prevaler sobre la música. Aquesta prevalença en la música religiosa és primordial; la resta és secundari. A més a més, ens ensenyaren les diferents formes de dirigir i d'entendre la música.

7. A l'inici de l'etapa de formació acadèmica, tot i pertànyer a cursos diferents, va sorgir, fonda i esponerosa i una amistat entre tu, Toni, jo, Domingo, i en Joan Matas Mestre, que bé es podria definir, manllevant la imatge poètica a Costa i Llobera, com una veritable fraternitat de l'ànima. (3) que, al llarg de més de 70 anys, tot i residir en indrets molt allunyats, ens ha unit les vides tant com la mateixa fraternitat de sang. Com t'expliques aquesta excepcional, ferma i permanent amistat?

És curiós, diu Jaume Sancho, els tres éreu de cursos diferents. Sí, confirma en Toni, però hem deixat de l'aplec, l'amic Nadal Palmer. D'estiu, ens convidava a passar 15 dies a Cala d'Or, allotjats en un espaiós i confortable xalet, del qual se'n cuidava la mare d'en Nadal i ens permetien passar-hi una envejable estada d'estiu, quan no hi eren els amos. L'amic Nadal era una persona de salut sovint delicada. En el Seminari, anàvem a la seva habitació per veure'l, fer-li companyia i sortir amb ell a passejar. Sa mare se'n alegrava de la nostra preferent amistat amb el seu fill, tot i que era diferent de la que s'havia congriat, sense saber-ne la causa, entre nosaltres tres, Perelló, Mateu i Matas. Com i per què va néixer i es va consolidar aquest triple lligam amical? No ho sé, diu en Toni. L'única cosa que sé és que aquesta ferma i fonda amistat es mantén creixent encara ara; semblant al misteri de la Santíssima Trinitat: tres en una sola persona. Es així, ara com? No ho sé. Ho saps tu, Domingo?

El punt inicial sí que el record. Tot va començar, comenta Domingo, un bon dia a la sala gran on teníem les taules d'estudi, vigilats per un prefecte. En Joan Matas dissimuladament va deixar sobre la meua taula un paperet on havia escrit aquella coneguda sentència bíblica: «Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam». Tocat de l'ala, vaig

contestar-li de seguida posant d'amagat sobre la seva taula la resposta clara i llampant de l'Evangeli: « Com és que veus la busca a l'ull del teu germà i no t'adones de la biga que hi ha en el teu? » (Mt, 7, 3)

*Començàreu bé, vosaltres dos, comenta **Jaume Sancho**.*

*Aquest fou, subratlla **Toni**, l'inici inesperat de l'amistat entre tu i en Matas; però entre ell i jo, com va començar?*

*Respon **Domingo**: no record ni on ni com va sorgir l'amistat entre tu, Toni, i en Joan. Sí, és cert que sortíem plegats amb freqüència i, a vegades, fèiem llargues converses a l'entorn d'aquell bosquet de la possessió i els superiors ens donaven branca perquè pensaven que era una amistat perillosa; però ves a saber per què i com va sorgir aquesta especial amistat. Possiblement de forma venturera, com surt un bolet, com neix la vida. Si no vaig errat, afegeix **Jaume Sancho**, en Joan Matas va ser prefecte nostre durant el curs de primer de teologia, 1962/63. D'altra banda, sí que era ben conegut de tothom per ser l'encarregat d'obrir i mesclar l'aigua de les dutxes. El divertia passar sobtadament d'una aigua molt calenta a una de molt freda, mentre els qui es dutxaven protestaven del canvi sobtat amb gemecs de tremolor.*

8. Com valors la capriciosa dèria del rector Pere Sureda de crear en el sí d'un internat prou tancat com era el nostre, una elit d'exquisits selectes que formàvem l'Institut Juníper Serra. Eren forçats a accedir-hi en secret els més fidels addictes al lema incondicional del fundador: PRO ECCLESIA, PARATUS AD OMNIA.

¿Consideres que fou convenient i necessària la creació en el Seminari del nostre temps d'una entitat amb les peculiars característiques pròpies i les finalitats de l'Institut Juníper Serra?

Mirant ara, des d'enfora, les connotacions i les conseqüències sorgides després, el que jo pens és que Don Pere Sureda volia crear una espècie de «garde du corps», com s'anomena en francès el vigilant de la custòdia personal d'algu investit de poder, per tal protegir i salvaguardar les seves pròpies creacions i actuacions. Don Pere Sureda no acceptava que ningú pogués criticar o posar en dubte les seves idees. Tenia en alerta constant les propostes i opinions sorgides dels superiors. Solució: Al marge totalment dels superiors, ell va lliurar les seves pròpies «batalles» i va triar com a col·laboradors els seminaristes que sobresortien en alguna matèria. Ell els seleccionava sense mai donar la cara. Record que jo mateix vaig entrar en aquella «secta» per la proposta que em va fer arribar per Joan Matas, que era aleshores «el servus» de l'Institut. Va ser ell qui em va introduir. I així ho feia Pere Sureda amb tots els qui considerava que no li podrien crear cap problema o que eren suficientment valents per defensar el que ell expressava o feia. Aquesta és la meua idea. L'Institut Juníper Serra no tenia cap altra finalitat que la d'aturar les idees «revolucionàries», entre cometes, que poguessin desvirtuar la seva forma d'entendre el Seminari. Lligar l'opció d'anar a missions amb la pertinença a l'Institut Juníper Serra va ser l'excusa piadosa que va triar com a simulada finalitat per als qui acceptassin l'opció de formar part d'aquest grup nuclear. (3)

***Jaume Gual** ho confirma: n'hi havia molts, com jo o en Rafel Umbert, també fill únic, que no aniríem a missions. Afirmar **Jaume Sancho**: la destinació a missions no tenia res que veure. La finalitat era dirigir el Seminari al marge dels superiors i dels professors. Fins al punt que, en tota la seva estada, no va convocar ni una sola vegada el claustre de professors. En la vida del Seminari, els professors del rectorat de Sureda no pintaven res i els superiors, poquíssim.*

***Toni** precisa: els superiors no tenien ni la capacitat ni la valentia d'enfrontar-se al seu sistema. Nosaltres, innocents, no ho vèiem així. Començàrem a veure-ho d'aquesta manera, el vostre curs a quart i quint de Teologia amb les cèlebres ventades que posteriorment*

ens sacsejaren també a nosaltres. Ja no ens afectava el que feia o deia Pere Sureda. Des del Concili Vaticà II, vàrem començar a pensar diferent i després van fer créixer les divergències les lectures de teòlegs innovadors que d'amagat arribaren al Seminari. Record que quan anava a segon de Teologia un llibre de l'avançat teòleg Schillebeeckx em va donar una concepció molt diferent del matrimoni. Argumentava que el matrimoni és el consentiment mutu establert entre l'home i la dona. Quan es trenca aquest consentiment, deixa de tenir sentit el lligam del matrimoni si ja no hi ha el consentiment inicial.

9. Pocs mesos després de l'ordenació de prevere el 18 de juny de 1967, acceptes d'anar al Burundi, juntament amb el company condeixeble, Josep A. Fuster Segura per iniciar una desconeguda i compromesa responsabilitat de compartir el servei missioner en una estada de cinc anys amb els preveres mallorquins ja incorporats a les tasques pastorals d'aquell petit país de l'Àfrica Central.

Explica'ns què va comportar per a tu i per als altres companys aquest singular inici del servei ministerial i com intentàreu entendre i fer vostre un món totalment altre i per a vosaltres fins aleshores desconegut. ¿Quines varen ser les activitats pastorals més assenyalades que portàreu a terme per a assolir els objectius proposats?

Jaume Sancho demana a Toni que, abans de respondre a la pregunta, ens digui com li varen proposar de forma insòlita l'opció d'anar al Burundi. Ens ho ha contat altres vegades i és determinant.

Toni ens explica: *el vespre anterior a l'ordenació, vaig anar a confessar-me, com tots els condeixebles, en un racó fosc de la Domus. «Venc a confessar-me perquè demà he de rebre l'ordenació». Don Guillem Payeras em respon: «No és necessari; has confessat tantes vegades els teus pecats! I hi ha un altre tema més important: com acceptaries la proposta d'anar al Burundi?».*

Jaume Sancho comenta: *Imaginau-vos com estàvem el dia abans de l'ordenació!*

Idò, sàpigues, Toni, afegí don Guillem, que ja tens preparat el teu nomenament com a missioner del Burundi, però no ho pots dir a ningú, ni a casa teva, fins 15 dies abans de partir. Podem enviar-te al Burundi?

Jaume Sancho comenta: *Don Guillem era l'enviat. El qui et nomenava era en Pere Sureda. Sabia bé qui enviava en aquell moment.*

Toni explica detalls: *vaig saber per Don Pep Sacanell que ja tenia assignada habitació per anar a estudiar a Comillas. Els del meu curs hi anaren perquè varen voler; a mi, sense dir-me res, ja m'haurien enviat allà, quasi ja havien tramitat la matrícula. Volien enviar-me a Comillas tal com m'haguessin pogut enviar de vicari a Sa Pobla.*

Poc després de l'ordenació, me'n vaig anar d'aquí, un poc sonat. En arribar a Burundi, en veure la situació, vaig pensar: jo què he vingut a fer aquí? És necessari fer un canvi radical: caldrà «desclericalitzar» la meva tasca aquí. Des del principi, ho vaig enfocar intentant ajudar els companys a sortir del trull on estàvem. Ens repartírem les feines: a mi m'encarregaren de la construcció d'edificis: vaig dirigir la construcció d'un convent de monges, uns quants habitatges, un catecumenat per fer escola, dues esglésies i altres edificacions. De la resta, estava dispensat de quasi tot. Només deia missa els diumenges i quan m'enviaven a les sucursals, on estàvem una setmana tots sols. Després, l'arquebisbe de Bugenyuzi, Anderea Makarakiza, va demanar ajuda i me'n vaig anar a l'arquebisbat on hi vaig estar un any i mig. Deia missa cada dia i, en la pobre mesura del kirundi que sabia, preparava la gent per a la celebració de la confessió, amb l'absolució general, que els donava l'arquebisbe quan anava a les sucursals. Més endavant, a Gitega, vàrem començar a crear els «Foyers», economats que establíem per a la compra i venda del cafè, que estava centralitzat per l'Estat i donava uns diners per cada quilo i el venien els

àrabs afegint un 30 o 40% de benefici. Compràvem 12 o 13 tones de cafè i els guanys de la venda es destinaven com ajuda a l'Església.

*Tenc entès, ressenya **Jaume Sancho**, que la pastoral que es feia al Burundi era molt diferent, més clàssica. En Toni no s'hi va dedicar quasi mai a la pastoral; ell es cuidava de les obres de construcció i de les tasques socials; en aquest sentit, Burundi no el pot haver marcat com els altres. Qui coneix bé les tasques encomanades a Toni és en Tomeu Suau Mayol, qui compartí amb ell moltes de les activitats exercides per Toni en l'estada al Burundi. Allò que feia en Toni era una altra classe de feina.*

Toni subratlla: És cert que la meua no era una feina massa missionera, es tractava més aviat d'unes tasques socials. I afegeix: quan vaig tornar del Burundi, encara esper que el bisbe volgués cridar-me per dir-me dues paraules de benvinguda. No vaig tenir contacte amb ningú. Quan vaig baixar de l'avió i vaig posar peu a terra, l'únic que m'esperava era en Pep Estelrich, que em va donar 2,500 pts., l'única remuneració que he rebut de l'Església. Ningú més s'interessà per mi ni em va fer cap proposta de servei pastoral.

No hi ha dubte que l'estada a Burundi també a mi em va causar un fort impacte. Allà vaig poder experimentar que bona part del que ens ensenyaren sobre el cristianisme no es practicava tal com ens havien ensenyat que era i la missió del prevere també era diferent d'allò que realitzaven aquí. Mai vaig voler exercir la confessió i absolució personals i tenia molt clar que el matrimoni era completament diferent de com es practicava aquí. Em sentia totalment incapacitat per anar a una parròquia i establir la confessió d'una forma diferent a com es fa per tradició o predicar que l'Eucaristia la presideix el prevere, però qui consagra realment és la pròpia assemblea de fidels.

10. Retornat a Mallorca el 1972, es produeixen canvis transcendentals en la teua vida: deixes el ministeri i et secularitzes. Del matrimoni amb Mari Carmen neixen els fills Pilar i Miquel i, transcorreguts els anys pertinents, la vinguda de les sis netes i nets aporta més joia i més complaença familiar que ajuda a alleugerir la plena dedicació a les diverses activitats dels teus dies laborals en la gestió de la gerència de l'oficina creada a Portocristo. Fes-ne un breu comentari d'aquesta etapa.

El canvi de vida va ser radical: el que et proposes en la vida és cercar la veritat i això t'obliga a prendre decisions i fer un seguit de canvis transcendentals. Vaig decidir casar-me per no esdevenir un «fadrinango malsofrit» i gaudir com a pare i padrí feliç de la joiosa benvinguda de les netes i nets. He anat de cul amb la feina de la gestoria, però feliç i alleugerit amb el suport dels fills i amb la benaurada complaença dels nets.

11. El 18 de desembre de 2013 vas tenir un greu accident de cotxe a la rotonda de Binicomprat de la carretera de Manacor. La causa sembla que va ser la limitació de la velocitat o l'avaria dels frens, que no es van activar en el moment d'intentar parar el cotxe. Els efectes més greus afectaren les vèrtebres dorsals i, tot i els molts intents de perfeccionats processos de recuperació, per a desplaçar-te ara has de servir-te de la cadira de rodes.

En el cor daurat de la jubilació, gaudint de la benaurança de ser pare i padrí: els efectes de l'accident foren causa d'un gir radical imposat a la teua quotidianitat d'abans. Ens meravella no obstant la fermesa i l'envejable bon estat d'ànim amb què saps transmetre i contagiar la dolça serenor del temps daurat de la jubilació en el qual trobes la raó i la joia de viure en el fet de ser pare i padrí feliç, en la benaurança d'estimar i acollir els fills i nets i en la complaença de fruit i consolidar les arrelades amistats de sempre.

El que més ens admira i meravella de tu és que, malgrat el canvi radical en la teua vida que han comportat les seqüeles de l'accident, segueixes mantenint intacte el teu excel·lent estat d'ànim, la ferma serenor, el contagiós i alegre coratge que transmetes en l'entorn dels

teus estimats de la família, en les freqüents i agraïdes trobades amb els amics de sempre i en els altres habituals contactes.

Com a cloenda de l'entrevista, explica'ns d'on sorgeix aquest doll permanent d'admirat equilibri vital que et permet superar tota inquietant decepció?

És molt simple. Mira: la vida m'ha duit en aquest camí. No és necessari fer-me preguntes de per què la vida m'ha portat aquí. Hi som i ja està. M'ha tocat això; accepta la realitat. Bé, idò, què he de fer? Hi ha dues formes d'assumir les conseqüències de l'accident: rebel·lar-te o acceptar-ho. Si et rebel·les, què aconsegueixes? Emprenyar-te tu i empenyar els altres. Si ho acceptes, tu estàs bé i estan bé els altres. La realitat ve com ve i és així com és. Cal viure el dia a dia, tal com és: plou? Plou. Fa sol? Idò fa sol. Si veus que plou, procura no desitjar que faci sol. I els dies que tens sol, procura no recordar-te massa de la pluja. Accepta la realitat així com ve. Cada dia, al matí quan t'aixeques, pensa en tu mateix: avui és un dia normal, què he de fer avui?

Jaume Sancho remarca: això, Toni, és una filosofia molt maca, una bella filosofia de vida, molt encertada.

Toni respon: jo som el mateix de sempre; fa molts d'anys que som d'aquesta manera. És molt simple la meua filosofia: les coses van malament, idò procurar que vagin millor. Així de senzill i clar.

Concert a Fartàritx 10.06.2023

(2) Els lectors interessats per conèixer amb més detall les dades de la Schola Cantorum i dels seus directors, dels Pueri Cantores o del grupet de cantaires Sa Peregrina, llegiu de bell nou l'adient aportació que oferiren els participants a la taula rodona publicada a la revista «Modèlics i modelicons», núm. 31 del mes de gener de 2013.

(3) Miquel Costa i Llobera. Amistat. Horacianes i altres poemes. Edicions 62 i La Caixa. Barcelona, 1990.

CONVERSA

amb en JAUME OBRADOR “XEMARRÍ”

L'ombra de les moreres ens acollí a la plaça Pax de Felanitx. Allà ens hi arremlinàrem en Tomeu Rosselló, en Joan Bonet, el nostre fotògraf en Biel Bennàssar i jo mateix iniciant conversa amb el nostre missioner Jaume Obrador Adrover, conegut per “Xemarrí”. Ho va fer fàcil el nostre Jaume:

Vaig néixer a Felanitx a 1953. Vaig ingressar al Seminari als 10 anys, devia esser el 64. Ah! Sí. Abans vaig anar a escola a ca Ses Monges, vaig coincidir amb en Miquel Barceló, el pintor. A sis anys ja sabia llegir i escriure. Llavors, vaig passar amb don Pep a la parroquial, una sala que hi havia damunt la sagristia. Quan vaig començar al Seminari, el superior del Seminari Menor era don Baltasar Soler. Don Toni Esteva ens feia el llatí de primer, i si en entrar a la classe, al matí, ens trobava amb els llums encara encesos, s'exclamava “amb la claror que fa, haver de fer llum en es sol...” Quan fèiem quart, començà de superior en Miquel Orell.

Quin any vares ser ordenat?

L'any 1981. N'havíem entrat cinquanta-sis a primer curs. De tots aquells al·lotets tan sols arribàrem a ser ordenats en Toni Riutort i jo. Així mateix, el bisbe Teodor tengué la satisfacció aquell dia d'ordenar, a més de nosaltres dos, en Ramon Lladó, en Guiem Rosselló, i en Joan Pons... Vaig fer la Filosofia a l'Angelicum, a Roma, on vaig presentar un treball sobre la Cosmovisió de Ramon Llull a Blanquerna, i vaig tornar al Seminari per a estudiar la Teologia. Abans de ser ordenat, vaig estar de prediaca a Alcúdia, quatre

anys. Una vegada sacerdot, em destinaren de vicari a Alcúdia i a Pollença, quan el rector era en Llorenç Sastre i hi havia en Miquel Monroig.

I partires cap a Burundi.

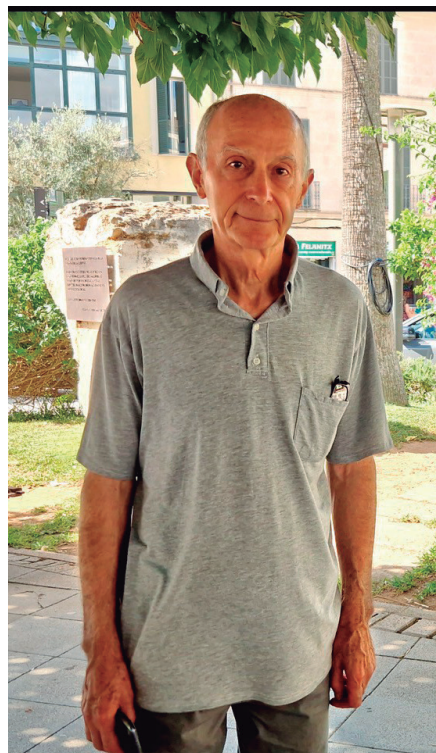
L'any 1983. Darrere en Jaume Moragues i en Miquel Parets, després d'aquells missioners que rebé el papa Pau VI: Jaume Obrador, Jaume Cañellas, Biel Amengual i tants de mallorquins i mallorquines, vaig partir a l'Àfrica on encara hi som, a la parròquia de Rabió, si bé el govern m'obliga, com ha fet sempre, a renovar el permís de residència cada dos anys.

La conversa transcorre plàcida mentre prenim un cafè a un bar de la Vila. El nostre missioner, senzill de cos i gran d'esperit, parla amb suavitat i veu clara, més bé fluixet com les persones que tenen per costum escoltar més que no parlar.

En el número 65 de la revista dels Amics conta en Jaume el seu sojorn a les missions del Perú, per Cascas i Contumazà, i la por que l'envaí quan, prop d'on dormia, succeí un atemptat de Sendero Luminoso que causà morts. Ell en sortí il·lès. Tornam a l'Àfrica.

Has patit fam, Jaume, por...?

Fam, no. Mai. Por? Una gran por. Jo he viscut els anys de guerra civil al Burundi, entre tutsis i hutus. He vist morts i ferits des de 1993 a 2005. Sí. Fan feredat algunes coses que he vist i he hagut de viure. Mirau, que jo he carregat morts assassinats dins els camions. Quan veig vídeos d'aquell temps, em pos a plorar, en podeu estar ben segurs, plor de veres. A la missió encobeíem tothom: homes i dones, nins, tutsis i hutus que demanaven auxili, però era molt perillós, si no eren uns serien els altres qui investrien, però això no obstant, ens quedàrem, aguantàrem, i les missions varen ser respectades. Guard un dels bons records: el de la infermera Emilienne i del ninet que nasqué la nit de Sant Francesc de 1994, tot coloret de rosa, preciós, que és el color de naixement dels burundesos, llavors esdevenen ben negres. Li posàrem de nom Xisco. Avui aquest nin s'ha graduat en Ciències de la Natura i Medi Ambient a la UIB.

Què queda de tots aquest anys de servici a Burundi?

Queda, queda. Hi ha moltes sectes i l'Islam edifica mesquites aquí i allà, però el 60% de la població són catòlics, la gent coneix Jesús i l'estima. La feina en educació i sanitat que han fet els missioners i les missioneres és fonamental pel funcionament del país. Quan vaig arribar, ens reuníem periòdicament una seixentena de missioners i missioneres de l'Estat espanyol. Ara som jo tot sol i alguns italians, ja de més de 85 anys. El clergat, religiosos i religioses són nadius.

Com et trobes?

Em sent un privilegiat, som molt feliç de treballar a missions, amb molt poc mèrit de part meva. Tenc la gran satisfacció d'haver servit la gent amb qui m'he trobat i haver-los donat a conèixer Jesús.

Te'n tornes?

Amb un peu davant l'altre. La setmana que ve. I serviré l'Església a l'Àfrica fins que tenguí forces i Déu ho vulgui.

Una pel·lícula que t'hagi agradat.

La Missió, amb Robert de Niro i la música extraordinària d'Ennio Morricone.

Un llibre

"Hermanito", d'Ibrahima Balde.

"Solito", de Javier Zamora.

Una pregària:

La pregària del pare Chevrier (+1879) fundador de Sacerdotes del Prado.

O Verb! O Crist!

Que en sou de bell! Que en sou de gran!

Qui us arribarà a conèixer?

Qui us podrà comprendre?

Feu, o Crist,

que jo us conegui, que jo us estimi...

*Pere J. Amengual Bestard
Bartomeu Rosselló*

Fotografies: Biel Bennàssar

MN. GASPAR AGUILÓ CAPÓ, FILL IL·LUSTRE DE BÚGER

Gabriel Amengual

La vila de Búger, en la qual Gaspar va néixer i passà la seva infantesa, adolescència i joventut, va nomenar-lo Fill Il·lustre de la vila. Fou el dia 30 de juny d'enguany, 2025, gairebé com a cloenda de les festes patronals del poble, que té per patró a Sant Pere. L'acte de lliurament de la distinció es desenvolupà en el marc de l'homenatge a la gent major, amb el que solen concloure les festes patronals.

Els actes començaren amb una missa solemne, a la qual hi assistí tot el poble i les autoritats de l'Ajuntament en ple, de manera que l'església fou insuficient, molta gent es quedà al portal, al sagrat o placeta de davant el portal principal. Després de la missa tingué lloc l'acte de nomenament d'en Gaspar com a fill il·lustre. Fou a la plaça, plena de gent de gom a gom. Era l'homenatge a la gent major. El bessó foren les paraules del Senyor Batle, Pere Torrens, per les quals comunicava al poble la decisió municipal de reconèixer a Mn. Gaspar Aguiló Capó com a Fill Il·lustre de Búger. Per tal de recordar al poble i de donar a conèixer qui és Mn. Gaspar, el senyor Miquel Perelló Amengual feu una presentació general de l'homenatjat, recordant la seva trajectòria de vida i treball. La seva filla, Àngela Aguiló Lemoine, tingué també una emotiva intervenció d'admiració i estimació del seu pare. Finalment el Senyor Batle donà els distintius de tal honor a Mn. Gaspar. Fou un acte senzill i solemne, molt sentit, propi del seu caràcter de memòria, reconeixement i admiració.

Em sembla d'interès reproduir la presentació que es feu de Mn. Gaspar, un repàs a les grans línies per on ha anat discorrent la vida i dedicació de Gaspar. El discurs és de Miquel Perelló Amengual, funcionari jubilat de l'Ajuntament de Búger i amic personal d'en Gaspar.

<https://socrodamon.blogspot.com/2025/07/mossen-gaspar-aguilo-capo-fill-illustre.html>

MN. GASPAR AGUILÓ CAPÓ, DE “CA S'APOTECARI” PRESENTACIÓ

Miquel Perelló Amengual

Vull començar aquesta ponència d'en Gaspar Aguiló Capó, amb unes paraules que digué quan va fer el pregó de les festes de Sant Pere a Búger l'any 2012. “He de dir, que Búger sempre ha tingut per a mi ressonància d'un paradís perdut que m'ha acompanyat i commogut tot al llarg de la meva vida en el més profund del meu cor.”

Gaspar Aguiló Capó neix a Búger, Mallorca, el 6 de gener de 1932. Fill de l'apotecari del poble i nascut a Sa Pobla, Francisco Aguiló Aguiló, i de n'Àngela Capó Torrens, nascuda a Búger. En Gaspar creix en un ambient rural. Els primers anys de la seva vida, els va dedicar a la pagesia, ajudant en els treballs del camp. A catorze anys, son pare mor i s'ha d'encarregar de les finques familiars.

A vint i tres anys ingressà al Seminari de Palma, on començà els seus estudis. Aquest període s'allargà durant deu anys, fins al 1966, quan fou ordenat prevere. Durant aquests anys de formació cap al sacerdoci, Aguiló forjarà les bases espirituals, ètiques, morals i filosòfiques que guiaran la seva tasca social en defensa dels més desfavorits de la societat mallorquina. En particular, els cursets de Cristiandat a l'Oratori de Santa Llúcia de Mancor de la Vall marcaren un canvi radical a la seva vida.

En una Espanya de postguerra, Aguiló comença a sensibilitzar-se amb els exclosos de la societat mallorquina i ajuda al menjador social del pare Enric Ventura, director de la Fundació Patronat Obrer, la seu de la qual estava ubicada en una casa de l'actual plaça Porta des Camp de Palma. Des de llavors, Aguiló no ha deixat de respondre a les trucades d'ajuda i auxili social.

Ordenat sacerdot el 1966, Aguiló començà la seva carrera eclesiàstica com a rector de S'Arracó i Sant Telm. La democràcia comença a tocar porta del país de la mà de moviments clandestins i opacs al Règim, que Aguiló empara en les dependències de la seva església de S'Arracó. Personalitats polítiques de diferents tendències es reuneixen sota la protecció d'Aguiló, a pesar del risc de ser represaliat. A més d'acollir els que seran després impulsors de la transició democràtica, Aguiló treballa per promoure el desenvolupament econòmic de la zona, amb la creació de llocs de treball, quan l'ocupació era baixa en aquella època. Així mateix impulsa la creació del Teleclub de S'Arracó, entitat cultural i recreativa creada el 1968 amb Gabriel Pujol. El seu grup teatral, dirigit per Francesc Palanzón i Ramón Nicolau, va escenificar obres com “Can Miraprim”, de Martí Mayol i “Aigua de pluja”, de Gabriel Cortès.

El 1972, Aguiló és designat rector de Can Pastilla. A més de continuar el seu treball com a sacerdot, Aguiló es trobà amb la primera crisi del petroli, fenomen que provocarà el tancament de multitud d'hotels de la Platja de Palma i l'augment de treballadors en atur. Davant una desocupació creixent, les famílies de la zona comencen a

passar gana i Aguiló lloga l'hotel «Las Maravillas», on alberga persones sense sostre ni treball. Aquest centre d'acolliment funcionava també com a guarderia i distribuïa aliments a persones necessitades. Amb l'objectiu d'aconseguir llocs de feina per a les persones a les quals ajudava, Aguiló va fundar la Cooperativa de Parcs i Jardins, que servia al municipi de Palma i que donava treball a famílies desfavorides.

Assenyalat pel Règim com a sacerdot revolucionari a causa de les seves intervencions des de la seva església de Can Pastilla i el seu lideratge social, durant la Transició, Aguiló surt d'Espanya per consell del Bisbat. En les darreres hores de la Dictadura, Aguiló roman fugit entre Itàlia, Àustria i Alemanya. Una vegada coronat Joan Carles I, Aguiló retorna a Mallorca, on continuarà impulsant la seva tasca social.

A l'any 1986, juntament amb el bisbe Teodor Úbeda, Demetrio Peña, Tomeu Morey, Pep Capó, Biel Pérez i Maria Campaner, Aguiló funda Deixalles, en una vaqueria del Seminari de Palma. L'espai era una petita nau amb poca llum, sense enrajolar on hi havia uns pessebres instal·lats. Els inicis de la Fundació Deixalles van ser silenciosos i van impulsar l'activitat mediambiental com un compromís participatiu de la societat, una forma pràctica de vincular-la al treball social.

Al costat de Guillem Estarellas, Aguiló funda el 1988 el col·legi Scal, a Magaluf, institució que va destacar per la seva educació liberal i la proximitat entre professorat i alumnat.

A finals dels vuitanta, Aguiló és destinat com a rector de Cala Major. En aquesta nova etapa, Aguiló va haver d'enfrontar-se al començament de la droga als carrers i els estralls que va començar a fer en la societat palmesana. Va començar la immigració de països sud-americans, amb baixa formació, als quals Aguiló ajudava a aconseguir ocupació. La pobresa també arribava al plat i Aguiló va continuar oferint menjar a les persones que així ho sol·licitaven i demanaven des d'un local de la Parròquia de Cala Major situat als Edificis Pullman. Entre els principals reptes que va afrontar, hi hagué la intenció de l'Ajuntament de Palma d'enderrocar 400 habitatges a la zona.

Com a membre de l'Associació de Veïns de Cala Major, Aguiló va defensar les famílies afectades, aconseguint que el Consistori abandonés la proposta d'enderrocament.

La marginalitat, la pobresa i el creixent consum de la droga als carrers va derivar en la necessitat de constituir una associació que oferís alberg als més desfavorits. El febrer de 1992 neix l'Associació Altruista Es Refugi, amb Aguiló com a promotor i fundador, amb l'objectiu d'oferir atenció assistencial, així com una llar a les persones sense sostre de la l'illa.

Durant els primers anys, Es Refugi desenvolupa la seva activitat en un hostel situat al carrer Apuntadors de Palma i centra els seus esforços en l'acolliment de toxicòmans, proporcionant-los un lloc on dormir. Així mateix, se'ls ofereix metadona, xeringues i preservatius amb l'objectiu de prevenir determinades malalties.

El 1994, després de la pressió empresarial per desallotjar el local d'Apuntadors i, sobretot, a causa d'un atemptat amb còctel Molotov, Es Refugi, gracies a les administracions locals, inicia una nova etapa traslladant-se a Sa Placeta. Allà continua amb el mateix compromís: oferir un centre d'acolliment per a dones i homes afectats per la droga sense suport familiar, on poguessin satisfer les seves necessitats bàsiques. Uns anys més tard, Es Refugi és traslladat novament al centre d'acolliment des Carrilano.

Posteriorment, al 1996, Es Refugi assoleix un nou objectiu: la compra de la possessió Ca l'Ardiaca, situada a la perifèria de Palma.

El 1999, Es Refugi es trasllada definitivament a Ca l'Ardiaca i, fruit de la nova realitat social, Aguiló inicia la gestió d'un centre d'acolliment per a menors immigrants, fins que aquests fossin atesos per altres centres gestionats pels serveis socials competents. Paral·lelament, el centre de Ca l'Ardiaca continua acollint adults.

El 2007, Es Refugi completa una reforma integral de Ca l'Ardiaca, amb l'objectiu d'adaptar les dependències a les normes de seguretat, sanitàries i d'accessibilitat per a persones amb discapacitats, instal·lant rampes i escales d'emergència. A més, es van adaptar les instal·lacions per separar les àrees per a homes i dones amb els serveis corresponents.

El 2009, el Govern Balear reconeix la tasca social exercida per Es Refugi atorgant-li el Premi Ramon Llull, conjuntament amb Can Gazà i Zaqueu.

El 2013 Es Refugi decideix ampliar la seva obra i obri un menjador social a les mateixes instal·lacions de Ca l'Ardiaca II.

El 2019 Es Refugi, amb assistència de les autoritats, va homenatjar Gaspar Aguiló, per la seva tasca en defensa del col·lectiu vulnerable. El President d'Es Refugi, Fernando Villalobos, va destacar la dedicació i la feina de Gaspar Aguiló per una societat més justa. El centre d'acollida Ca l'Ardiaca II passa a denominar-se Pare Gaspar Aguiló. Actualment, Gaspar Aguiló Capó es President d'honor d'Es Refugi.

Temps enrera, la feina d'enquadrernar la revista era tasca exclusiva de l'emèrit fundador de la revista MODÈLICS I MODELICONS, Jaume Sancho.

Una impressora deixava sortir fulles i fulles en blanc i negre i el bon tossut enquadrernador anava ordenant fulla a fulla. Un dia va creure oportú posar-hi una mica de color. Això es va complicar. Havia d'intercalar les planes en blanc/negre amb les de color. Hem sentit a dir que tenia tota una habitació (mai va dir si era el dormitori, la sala d'estar o tota la casa) plena de fulles que anava ordenant blanc/negre i color. Podem imaginar les anades i vengudes girant fulles i més fulles. Procurava tenir les finestres ben tancades a fi que qualche vent (s'embat de Cala Gamba?) no li desembolicàs tot el que anava ordenant. Així, tot solet, fulla a fulla, ens ha aportat les quaranta dues primeres revistes. No només s'han d'ordenar les fulles. S'han de foradar com a màxim de cinc en cinc. No vos penseu que això sia "coser y cantar". Us podem assegurar que foradar mil cinc-centes fulles (300 muntets de 5 fulles) deixa els braços sense força.

Una altra feina que no es veu és passar-hi el cuc (espiral metàl·lica). No val qualsevol gruix de cuc. Ni massa ample ni massa estret. Això és molt fàcil si els foradets estan ben fets (cosa que no sempre és així). És una feina enredosa. En aquests moments s'han d'emprar dos tipus d'alicates (una de punta i l'altra de tall). Una per tallar el tros de cuc que sobra i l'altra per torçar els caps d'alt i baix a fi que el cuc quedi ben encaixat. Això és fàcil de dir, però si no hi tens molta ... Provau-ho de fer.

Un dia, li proposaren d'imprimir la revista a tot color. No s'ho podia creure i pensà què faré jo sense escampar fulles per tota la casa. S'ho repensà i va concloure que era millor fer una volta per Cala Gamba que pel dormitori / sala d'estar ple de fulles esperant ser ordenades.

Ala, idò. Qui farà aquesta feinada? Em deixareu sense feina. (Ho va dir amb la boca ampla però deixava entendre un alè de descàrrega d'una feinada que ningú s'ho pot imaginar).

No us ho podeu creure. Dos amics socis i membres del Consell de Redacció (Toni Bennasar i Joan Martorell) hi posaren les mans i traslladaren el taller a Ciutat. Aquesta disposició feineria els suposà dues llargues sessions formatives a Cala Gamba per arribar a fer-ho d'una manera una mica decent. Així i tot el mes- tre anava donant instruccions: el cuc s'ha de vinclar cap avall amb una inclinació

de 90 graus i no ha de tenir més de 5 mil·límetres. Ah! I el cuc ha de tenir un diàmetre suficientment ample per poder girar le fulles d'una manera aïrosa, però tampoc han de ballar.

Malauradament la inesperada mort d'en Toni Bennasar deixà el taller sense el 50% de mà d'obra.

En Joan Martorell demanà ajuda i traslladaren el taller a Binissalem amb la incorporació d'en Joan Bonet i en Macià Llabrés.

Procuraven seguir les instruccions del mestre Jaume Sancho que ens comunicava el deixeble avançat, Joan Martorell. Així els tres, utilitzant el mètode de l'aprenentatge per assaig i error, han enquadernat les darreres revistes.

Un cop tenen le fulles impreses, inserten una coberta transparent al davant i una tapa gruixada blanca al darrera.

Un forada fulles de cinc en cinc (ben alerta de foradar-ne més) i deixa els muntets de cada exemplar.

Un altre passa el cuc i, amb dues alicates, el talla i el capgira d'una manera artesanal, tal com havia ensenyat el mestre i el deixeble avançat.

Un tercer va ensobrant.

Tot això fou una rutina fins dia 31 de maig de 2025.

Aquest dia un dels tres no va poder ajudar. Els dos que quedaven feren la feina i no us podeu imaginar quin fou el tema de la conversa. En Joan Martorell, estant a l'hospital, ens havia comentat, dos dies abans, que estava disposat a posar-hi les mans. No hi fou a temps. Quatre hores després d'haver acabat l'enquadernació de la 68, el seu fill, Joan Carles, ens va comunicar: *ens acaba de deixar fa 15 minuts.*

No sé si aquests dos, tot solets, ho feren bé sense en Joan Martorell. Segurament a qualche plana de la revista hi trobareu un regruix de dues llàgrimes.

1 de juny 2025

Macià Llabrés

Maig 2025

Núm. 68

JOAN MARTORELL MORRO

1 de juny de 2025

Dinàrem plegats per darrera vegada el dia del dinar de curs el proppassat 21 de febrer. Dins l'atmosfera càlida de can Macià suraven els anys de Seminari on tu fixares, a la revista Antorcha, l'empremta del teu esperit juvenil en un poema preciós que veié la llum al número 37, a març de 1968: *Gracias, Señor...*

Notàrem la teva absència a la Diada del 3 de maig a la Real. Tampoc no pogueres assistir a la junta del consell de redacció per enllestir el número 68 de la revista dels Amics del Seminari. Et faig recordança del número 56 de maig de 2021, l'Especial Josep Massot i Muntaner. Tu vares promoure, amb fervor, l'especial dedicat íntegrament al pare Massot. Encara hi havia en Miquel Jaume, recordes? na Margalida Moyà i en Toni Bennàssar. Hi posares l'ànima i ens quedà un número antològic. El 56 sortí com mai no havia sortit la revista, plenes les seves pàgines del monjo de Montserrat, amb articles d'historiadors i d'intel·lectuals reconeguts. Tu, bon amant de la imatge, recollires catorze vídeos de Youtube, amb el Savi de la Muntanya com a protagonista, a l'abast de qualsevol lector interessat. Arreplegares, a més a més, fotos per l'arxiu fotogràfic dels amics i ens deixes com a penyora dels teus sentiments els filmets que realitzares de la Seu, la Llotja, Cabrera, Port de Sóller, Formentor, el camí de l'Escolta... que publicaves al Whatsapp de Companys de Seminari.

Els esdeveniments se precipitaren. Acabares plorant a la darrera telefonada que em feres. Me vaig adonar que era el teu comiat, Joan. Malgrat tot, me volgues transmetre coratge i esperança. Però no, no hi havia més dies per a tu en aquesta terra. I partires.

M'inundaren de sentiments aquells anys, Joan, arrecerats a un plec de la memòria, en el Seminari i a la Sapiència, quan conrarem l'amistat de tota la vida que encara és ben viva. Vaig sentir per un instant com ton pare posava en marxa l'Stromberg un dia de visites i me cremaren, com espurnes, Montuïri i Puigpunyent, els pobles on romanen les teves arrels, i els llibres que me deixares i que ara me miren des del prestatge on els guard. Partires Al vent!, Joan, la cançó de Raimon que interpretaves admirablement, buscant la llum, buscant la pau, buscant a Déu... el vent a la veu, i a la motxilla el poema de quan eres jove

*Gracias, Señor:
Por los copos de nieve*

*posándose en el árbol seco
 y por el rocío
 que abrillanta las murientes hojas.
 Por la sonrisa
 que seca unas lágrimas
 y por la belleza
 que ansían nuestros ojos.
 Por la abeja saliendo de la flor,
 y por la flor
 que cae de un almendro.
 Por el abrazo de una madre
 y por la caricia de un pequeño,
 Por el color de la arena
 y por el resplandor de unos cabellos.
 Por las estrellas escondidas
 y por las nubes
 deshilachadas por el viento.
 Por la nitidez de los peces
 y por el pequeño pájaro en su nido.
 Por los guijarros sin vida
 y por el bebé
 en el regazo de su madre.*

Dels comunicats rebuts al whatsapp dels Companys he triat aquest d'en Guiem Morlà. Mira com te descriu, a tu i els teus darrers dies, el 12 de juny:

La seva filosofia i saviesa de qui sap suportar les vicissituds del temps, respectant opinions i vides alienes, era prou coneguda pels qui tinguérem la sort d'apropar-nos a la seva vida. Dins el seu llenguatge podies escoltar la remor del rerefons: "No dubtis en dar-me dol si això alleugera els teus mals"... Sentir-te acompanyat i comprès, ens fa el camí més curt, dolç i lleuger. Joan sabia com fer-ho... He viscut amb Joan els seus darrers mesos veient com la seva malaltia feia estralls... Ell era conscient que acabava els seus dies... Ho passava malament; mai es queixava de la seva dissort i parava l'orella als teus mots respectant el teus parers. Li preocupava el benestar dels demés. Va acabar la seva vida aguantant un final estret dins el camí del dolor i la soledat...

I el dos d'agost reviu el record:

No he aconseguit tapar el buit que fa dues mesades el temps me va deixar... els records d'una amistat romanen vius.

El dissabte, 21 de juny, assistirem a la Seu a la missa vespertina, que va ser la del teu comiat. Concelebraren els bons amics Gabriel Amengual, Miquel Company i el condeixeble Pere Mascaró. Aquí tens les pregàries que vaig escriure pel teu comiat:

Missa en memòria de Joan Martorell

La Seu, 21 de juny de 2025

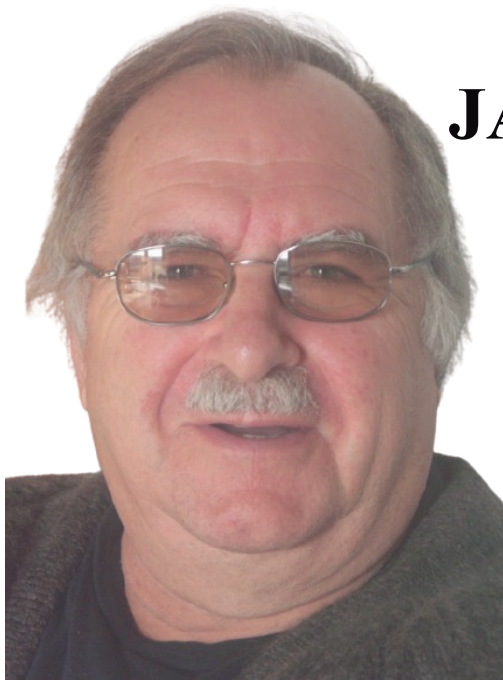
Pregàries

- Pau! Pau en els nostres dies vos demanam, Senyor, que hi ha guerra en el món i els homes s'estan armant.
- Un bocí de pa i un tassó de llet vos demanam, que en el món nins i nines es moren de fam.
- Aigua! Aigua, Pare, que germans nostres se moren de set.
- Una teulada, Senyor, per les famílies que campen a la serena.
- Pels homes i dones que lluiten per la pau i per a què un bocí de pa, un tassó de llet i un glop d'aigua arribin a les teulades humils de totes les famílies del món.
- Seny! Seny i bonhomia que semblen haver perdut, vos demanam, Pare, pels nostres governants i pels qui es pensen que governen la Terra.
- Més seny! I una espira de l'esperit de la Fratelli tutti vos demanam, Pare, pels qui acaparen els béns i la riquesa del món.
- Que a les nostres illes, la terra nostra, al camp i als boscos, les muntanyes i la mar, Laudato si sempre el vostre nom.
- Que la llum i l'alegria de l'Evangeli guiï i empari els habitants de les nostres illes.
- Per nosaltres.
- Per en Joan, l'amic que ens estima i estimam.
- Pel Papa nou. Un cel nou i una terra nova. Preguem.
- Escoltau-nos, Pare.

Va transcórrer la teva vida, Joan, arraulida a la llar familiar amb la teva estimada Lucero i el teu fill Joan Carles, la teva feina, a Esment i a l'Institut d'Afers Socials, amarada de seny i de bonhomia, sempre a temps d'escoltar, d'entendre i d'encaminar l'existència dels éssers humans que trobares en el camí.

Ara la teva barqueta roman varada a la cala on t'hi esperen altres amics, mentre ones suaus graven bes a bes el teu nom, vora el seu, als còdols de la platja.

Pere J. Amengual Bestard

JAUME SANTANDEU, PER SEMPRE

Article publicat en la secció Tribuna del «Diario de Mallorca», de dia 2 de juny de 2025.

La lluita contra l'exclusió social a Mallorca i la seva atenció no s'entén ni es pot estudiar sense atendre l'activisme extrem, incansable i permanent de Jaume Santandreu. El 1973 és un dels fundadors dels "Acolliments" de s'Arenal, llocs d'encontre per a obrers víctimes de la crisi iniciada aquest any que els deixà sense feina ni llar; cofundador, el 1981, de l'Hospital de Nit (gestionat

per l'Associació Marginats La Sapiència) que atenia principalment persones atrapades en l'alcohol; impulsor de l'Associació altruista El Refugi", el 1993, adreçada a l'atenció de víctimes de tot tipus de toxicomanies; i fundador de "Can Gazà, institut contra l'exclusió social", el 2003, que atén abstinentes sense cap mena de suport. 52 anys menys vuit dies ininterromputs d'atenció esforçada i mantinguda a favor de la dignitat de les persones rebutjades. Fins ara, ningú més que ell pot presentar aquest currículum. Cal no oblidar-ho.

En paral·lel, Jaume Santandreu també té un lloc destacat en la literatura catalana expressada des de Mallorca en els darrers seixanta anys. Des del seu primer llibre publicat, el poemari "Dos pams d'home", Premi Ciutat de Manacor 1971, fins al darrer, "Mon cor aflama estels. Apoelegies", ha editat 35 títols que inclouen tots els gèneres literaris i dels que se'n poden destacar: "Camí de coix", 1979, premi Ciutat de Palma; "En nom del pare", 1983; "Mamil·la encara", 1984, premi Andròmina de Novel·la; "Encís de minyonia", 1996, premi Miquel Àngel Riera de Narrativa; "Mortuus Dei", 2002, premi Alexandre Ballester; "Negrada", premi Pare Colom de Narrativa; i "Déu meu", 2018.

A més d'atendre la seva producció literària col·laborà profusament en tota mena de mitjans de comunicació.

Nascut el 9 de juny de 1938, a la costa del Cós de Manacor, ingressa al Seminari Menor de Mallorca el 1948 i el 1954 oposita i guanya plaça a la Sapiència, institució creada el 1633 per Bartomeu Llull per a estudiants de capellà mallorquins i pobres. És ordenat prevere el desembre de 1960 a la Seu de Mallorca. Exercí a les parròquies de sant Francesc de Paula, de Palma, a sa Pobla i durant quatre anys a Piura, al nord-est del Perú. El 2022 renuncia al seu ministeri sacerdotal i es casà amb Miquel Àngel Castell.

Els que l'estimam no podem caure en el parany de fer apressadament i maçolats per l'emoció un obituari o una nota necrològica perquè en Jaume segueix per sempre a Can Gazà. La seva gran i darrera lliçó de vida plena va ser decidir estrenar l'eternitat on, amb qui, quan i com. Així, de l'hospital de Son Espases no va venir a Can Gazà per anar-se'n, sinó per quedar-s'hi per sempre. I per això segueix aviciant-nos, dedicant-nos tot el blau del seu mirar, regalant-nos a balquena la seva inesgotable generositat.

A “En nom del pare”, un extens poema dedicat a la mort del seu pare, diu:

Barrat dins mi mateix, em deixen viure
el dol civilitzat de llunyania
però no us trob a vós dins la distància.

Els que l’estimam ens atrevim a esmenar-li la plana:

Enllà de nosaltres mateixos
civilitzam la llunyania
perquè ens retengui el teu bes i la teva paraula.

Jaume Mateu i Martí,
president de Can Gazà,
institut contra l’exclusió social

Arran de l’ordenació sacerdotal de Jaume Santandreu i Sureda, el seu company, també poeta i sapientí Pere Orpí Ferrer, li dedicà aquest poema que avui agraïm amb goig publicar-lo a la bona memòria del benaurat nou Aaró.

A UN NOVELL SACERDOT

Vessaran dins l’aurora les campanes
el vi novell d’una alegria casta;
teixiran els aucells baix ta finestra,
amb fils d’argent, un vel de nuviàncies...

Apunta el Dijous Sant
de ta Primera Missa.

La natura somriu al nou Aaró.

Avui, amic de l’ànima,
la lira he manllevat al rossinyol
per esbrinar un salm d’acció de gràcies.

Quan les boires morades de l’Advent
degotin sobre el món assedegat
la celestial Rosada,
ja haurà nat el Minyó dins l’establia
de tes mans consagrades.

Quan eix matí el llarg cor de serafins,
 guiats per Gabriel,
 assajaran el “Glòria” nadalenc,
 interrompran el càntic.
 Plens d’enveja
 acalaran el front
 i acoparan les ales:
 enrevoltat de màrtirs i profetes
 puja un novell Aaró cap a l’altar.

Somriu, fill predilecte de la Mare
 que t’entrega l’Infant abans que als altres.

Faixa’l amb les pregàries amoroses
 d’aquells qui tant t’estimen.

Quan un matí joiós nostre cenacle
 s’ompli d’anhels en flor d’Eucaristia,
 veurem fruitar tes mans, que no són teves:
 fenyeràs amb amor un Pa novell
 pels germans que llarg temps amb tu llescaren
 durs rosegons dalt la mateixa taula...

Apunta el Dijous Sant
 de ta Primera Missa.

Quan apunti la tarda del Divendres
 i la creu, alta fita del Calvari,
 atalaiï el trepig de tes petjades,
 escamparem la murta de l’amor
 i cremarem l’encens de la pregària
 per endolcir la costa gemegosa.

I aixecarem al cel les mans calloses,
 les nostres mans de palla,
 que brandaran espigues, com les teves,
 frissoses d’esser hòstia.

Pere Orpí Ferrer

Festa de l’Esperança, 1960

A LA RECERCA DE LA UTOPIA SENSE FRONTERES

Jaume Obrador Soler, amic de l'ànima, condeixeble estimat i admirat amb qui compartírem aquella singular experiència de formació i aprenentatge en el Seminari de mitjan segle xx, on hi arrelà la fondària d'una amistat que mantindríem creixent tota la vida. Jaume Obrador va ser per a nosaltres l'envejable condeixeble a qui no calia gaire esforç per aconseguir les màximes qualificacions acadèmiques dels cursos de la carrera eclesiàstica.

Tot just ordenat sacerdot el 1966, inicià la tasca pastoral de missioner a Burundi durant cinc anys. Aquesta primera experiència al Burundi va ser per a ell l'eix fonamen-

tal sobre el qual va sorgir el compromís del que ell considerava *una utopia sense fronteres*. Ens explicava ell mateix que, sense Burundi, *jo no tindria el compromís que tenc*. *L'experiència de Burundi és inaudita per a mi*, afirmava, *perquè em sacseja totes les meves estructures*. Allà va treballar bàsicament amb el suport del condeixeble, Gabriel Amengual, qui va marcar i ajudar a aprofundir les innovadores reflexions de Jaume Obrador i amb els altres companys en el servei missioner, a Toni Perelló, en Miquel Gual i en Sebastià Salom. *Jo no havia anat allà per ensenyar. M'impresionava veure com la gent reaccionava*. Va ser llavors que va assimilar el concepte de democràcia participativa. Aquella realitat va canviar radicalment la seva concepció del món, de la solidaritat, del treball en equip. Això ho considerava fonamental i va marcar tota la seva vida.

Retornat a Mallorca el 1972, participà en la creació a Palma de les comissions de barri i de les primeres associacions de veïns durant els anys 1973 i 1974. Exercí el càrrec electe de regidor de l'Ajuntament de Palma pel PSIB des del 1989 fins al 1981. I com a fita més destacada i significativa, recordem que, en el marc de l'Associació de Veïns de Palma, va promoure la creació de la seva empresa cabdal, «Veïns sense fronteres», amb la participació i col·laboració plena de la família pròpia. Es tracta d'un grup de solidaritat que sorgeix inicialment com a resposta a la greu situació creada al Burundi l'any 1993 arran de l'assassinat del primer president d'aquell país elegit democràticament. Veïns sense fronteres adquireix el 1995 entitat jurídica pròpia per actuar com a ONGD de la societat civil mallorquina, amb l'objectiu fonamental de cercar les estratègies més adients a cada moment per respondre al repte de participar en la construcció d'un món més solidari, més humanitzat i més just.

Aquesta utopia solidària, tan essencial en el tarannà altruista i bondadós d'en Jaume, l'omplia d'energia i d'eufòria contagiosa. Des del seu personal indret solidari de Mallorca s'entossudia a rompre i a traspassar fins i tot les fronteres més subtils per tal d'arribar a les persones més empobrides i vulnerables dels pobles africans amb els quals sempre va comprometre els anhels, projectes, contactes, estratègies, ajudes d'urgència que mai va deixar d'atendre i pal·liar.

Les enyorades i fecundes trobades amb ell fluïen amb amatent calidesa i les selectes converses gaudien de la mateixa força i extraordinària facilitat memorística i precisió en el termes i locucions que feia servir en les aules del Seminari quan, de jovenet, cridat a dir la lliçó apresada, en sabia donar íntegrament el contingut sense oblidar-se del més insignificant apartat, cosa que ens meravellava i ens engelosia a tots alhora.

Reposa ara, benvolgut Jaume, en la llum i la pau eternes i segueix protegint Maria, les teves filles, gendres i nets i tots nosaltres els teus amics, mentre seguirem consolidant les teves utopies sense fronteres.

Muro, Claustre de Sant Francesc, 11 d'agost de 2025

Domingo Mateu Conti

55 anys enrera.

El papa Pau VI amb Jaume Obrador, Biel Amengual i Jaume Cañellas.

Malauradament en Jaume Obrador i en Jaume Cañellas ens deixaren el passat mes d'agost.

A REVEURE DE JAUME OBRADOR SOLER

**A la meva neta i nets, Nil, Dunia i Pau.
A les meves filles Marta i Nena.
Als meus gendres Joan i Josep.
A la nostra amiga insaporable Maria Bel.
A la meva companya de vida Maria.**

Estimar-vos ha estat el regal més gran de la meva vida. Tenir-vos prop, el millor tresor. És amb aquest sentiment profund d'amor que vull dedicar-vos aquestes paraules, que malgrat han estat escrites per algú altre en el meu nom, reflecteixen fidelment el meu sentir,

Confii que la meva petjada perduri per sempre dins els vostres cors. Com l'eco de la melodia que mai s'acaba. Gràcies per omplir la meva vida amb tants moments tendres i entranyables; amb tantes converses, cançons, abraçades i rialles de complicitat que ressonaran en el temps. Mai oblidaré l'amor que hem compartit ni la delicadesa amb què m'heu acompanyat. Sou la meva força i el meu gran orgull.

Algun dia vull ser papallona i, amb el batec de les ales, dansar eternament prop de les persones que més estim. Vosaltres un dia també ho sereu i, amb l'ajuda de les nostres ales, emprendrem un viatge compartit cap a l'infinit, allà on els somnis es retroben, allà on l'amor mai s'apaga.

Sentiu la meva abraçada eterna, el vostre padrí, pare i company.

Muro, 26 de gener de 2025

LA SERENOR DE SOBREVIURE LA SENECTUT MÉS ENLLÀ DEL DESENCÍS

Jaume Canyelles Llompart

En dies molt propers ens acaben de deixar dos antics amics condeixebles molt estimats. La tarda del passat dilluns, la família i una gran munió d'amics, en l'afectuosa trobada convocada en el bell i acollidor claustre de Sant Francesc de Muro, gaudirem de l'amorosida serenor i la gratitud ardent, encesa com la porpra de la tarda, a la l'hora de retre l'homenatge que es mereix l'admirat i estimat amic, Jaume Obrador.

Reunits avui, de bell nou, en l'espai acollidor de l'Encarnació, farem merescuda i agraïda memòria de l'altre estimat condeixeble, Jaume Canyelles Llompart, que el mateix dilluns, dia 11, sobtadament, ens va deixar.

Va néixer accidentalment, per raó de la destinació de son pare, a la Ciutat de València el 1941. Als onze anys, va començar la formació en el Seminari de Mallorca. Finalitzat el quart curs, destinaren son pare a la Comunitat de Canàries i es va incorporar al Seminari diocesà d'aquelles Illes, on va cursar-hi el cinquè curs d'humanitats i el primer i segon de filosofia.

Reincorporat al Seminari de Mallorca, hi va completar la formació unint-se com a condeixeble al nostre curs.

El 19 de juny de 1966 fou ordenat prevere. El desembre d'aquest mateix any 1966, a proposta de don Guillem Payeras, acceptà d'anar-se'n al Burundi, juntament amb els condeixebles, Jaume Obrador i Gabriel Amengual, per unir-se a la resta de capellans mallorquins presents en aquell petit país africà: Miquel Parets, Tomeu Suau Mayol, Jaume Amengual Pizà i Jaume Vives Cañellas. Durant cinc anys hi exercí el ministeri i retornà a Mallorca el mes de juliol de 1971.

Jaume Obrador, Jaume Canyelles i Gabriel Amengual partint cap a missions

Durant un any, prestà serveis temporalment a la Parròquia de Santa Catalina Thomàs, atenent la petició de qui n'era rector, Mn. Sebastià Capó.

El 1973 decideix deixar el servei ministerial i demanar la secularització. Aquest mateix any s'incorpora com a professor d'autoescola a l'empresa familiar. El 1974 es casa amb Francisca Morlà, amb qui comparteix el repte de bastir en família una nova vida i la responsabilitat d'educar els dos fills, Marta i Jaume, que ben aviat es fan presents a la llar.

El 1984 obtén per oposició el títol de director d'autoescola, assumint la direcció i la gerència de l'empresa familiar durant tot el període laboral i fins a la jubilació, a la qual va accedir el 2008, deixant aquest any en mans dels fills la continuïtat de l'empresa.

El 2009, el fondal inexplicable d'una malaltia irremeiable s'emportà na Francisca, la seva dona, a la indefugible mort. De llavors ençà, Jaume, mancat de l'estaló infal·lible consolidat al costat i amb la ferma estimació de na Francisca, intenta i aconsegueix sobreviure, més enllà del desencís i el desconhort, fins dilluns passat, l'11 d'agost d'enguany, dia del seu traspàs a la Casa del Pare on la llum i la Pau que gaudeix na Francisca l'acolliran per sempre més.

Acabaré aportant breument unes selectes reflexions que, en moments de conversa amical i sincera, va manifestar-nos el fidel i bondadós amic Jaume:

L'estada en el Burundi em va comportar un canvi radical, l'inici d'una amistat fonda amb els companys i la descoberta d'un cristianisme nou, segurament equivocat. Veus les esglésies plenes i penses que has arribat a la plenitud de l'evangelització. I no, no és així. No descarto la part bona i positiva, que hi és, sens dubte. Però amb el temps descobreixes altres causes no tan nobles i moltes mancances.

Molts de vespres, quan me'n vaig a dormir, m'estir damunt el llit i apag el llum. Som capaç d'estar-m'hi així ben be una hora intentant de resar, d'imaginar-me com és Déu, com veu el món, per què no s'expressa un poc més per poder conèixer-lo millor, tal com és ell. Sovint, la pregària em porta a na Francisca, pens en ella, record el que compartírem junts, m'imagín com és i on és ara. Ve a ser, a la meua manera una missa singular.

Gràcies, Jaume, per la teva afectuosa i fidel amistat. Gràcies per tot el bo i millor que ens has llegat. Gràcies pel teu suport, permanent, sempre amable i generós, que ens has donat. Des de la Casa del Pare, amarat de pau i de llum, segueix al nostre costat i protegeix el nostre esperançat pelegrinatge.

Parròquia de l'Encarnació, 13 d'agost de 2025
Domingo Mateu Conti

JAUME CAÑELLAS LLOMPART

(de can Pi)

El padrí d'en Jaume era de Pòrtol. El record molt bé de quan jo era escolanet. El padrí d'en Jaume, conegut com mestre Jaume de can Valent, l'Escolà vell, anava a missa cada dia a l'esglesia vella del poble, s'asseia sempre al mateix cap de banc, es posava les ulleres de vidres rodons i cametes de fil ferro, obria un llibret de pregàries i assistia devotament a la missa. Adesiara, quan els escolanets fèiem tard, ell servia la missa. Era molt bon home i una de les poques persones instruïdes que hi havia al poble, que, al seu temps, sabia llegir i escriure i contava bé. Un dels seus fills, Francesc, era el pare d'en Jaume i d'en Paco Cañellas que cada estiu venien a passar part de les vacances d'estiu a una casa que el pare havia heretat: can Pi, a mitjan costa pujant a can Parrisco, envoltada de camps d'ametllers i un pinar frondós, amb bones vistes damunt el poble i la mar llunyana. Aquells dies d'estiu vaig establir una forta amistat amb en Paco, que era d'un curs davant mi, i vaig conèixer en Jaume que ja navegava per la Teologia. Les monges i la gent del poble se n'admiraven d'aquell jovenet eixerit de baixa estatura, veu esmolada i passes decidides que anava per ser capellà. "Es net de s'Escolà vell", s'exclamaven. M'envaeix una melangia quan molts de matins pas caminant per davant la casa, i record amb enyorança les corregudes amb bicicleta i les vetllades, a sortida de la missa del vespre, quan don Martí, el rector, invariablement, empatava la xerradeta i ens convidava a fer un gelat a la fresca, que jo era l'encarregat d'anar a comprar en el cafè de can Jaume.

Un cop vaig deixar el Seminari, parlant amb en Paco, que la seva família duia una acadèmia d'ensenyança de conducció a la barriada del Fortí, de Palma, vaig decidir fer el curs de professor i seguir estudiant. Així va ser com, després de fer el servici militar i de convalidar Filosofia a Barcelona, vaig recalar a l'autoescola que duia la família Cañellas on, recordareu, s'hi varen treure el carnet de conduir alguns seminari-
AMICS DEL SEMINARI Núm. 69

naristes per allò de la coneixença dels germans Cañellas. A l'autoescola em vaig retrobar amb la família que ja coneixia de Pòrtol: don Francesc, la seva dona, en Jaume, en Paco, el germà Biel, que havia obert *Talleres Burundi*, i la germana Antònia. També em vaig retrobar amb altres antics coneguts, estimats de l'ànima: en Pep Arbona i en Jaume Obrador que treballaven a diferents autoescoles de Ciutat, i en Jaume Vives, casat amb n'Antònia, la germana d'en Jaume. Tots ells eren *ex* i jo vaig viure de prop la lluita que els suposà aquell canvi dels hàbits eclesiàstics a la vestimenta de la vida civil. Ens trobàvem i xerràvem als aparcaments, aleshores buits, del polígon de can Valero, per a practicar les maniobres dels exàmens, on compartíem històries passades i presents.

Can Pi

Podeu comptar que s'aferraren a l'ensenyament de conduir no per vocació, sinó com a mitjà per sobreviure, al manco fins que trobassin una cosa millor. És feixuc i pesant ensenyar a conduir, amb totes les dificultats que comporta l'ensenyament de tu a tu amb persones molt diverses, algunes impossibles, treballant amb poques satisfaccions i suportant exàmens cada setmana. En Jaume Obrador i en Pep Arbona ben aviat agafaren altres camins, com també en Paco. En Jaume Vives es quedà a l'autoescola, com jo mateix que vaig compartir amb en Jaume Cañellas l'ensenyament a la sucursal que obriren a les *Viviendas Virgen de Lluc*, a tocar del Pont d'Inca. Allà vaig començar a ensenyar la gent del meu poble, cosa que sempre agrairé a en Jaume, venien a treure's el carnet amb en *Pedro* els joves, les al·lotes i, principalment, moltes dones ja de mitjana edat que volien menar cotxe i no dependre del seu home o dels fills.

Abans de tirar pel meu compte, vaig fer feina dos anys amb en Jaume. Em contà coses dels seus anys de missioner al Burundi. Em participà la solitud en què es va trobar quan deixà el ministeri i el sentiment que sentia d'abandó per part de l'Església la qual havia servit i per a qui havia treballat i sofert els millors anys de la seva vida. S'ho sentia, ell, decebut. Emperò vaig viure també com renaixia el seu somriure i l'esperit d'un home bo, la seva simpatia i dedicació a la feina i l'alegria que li obriren na Francisca, la seva dona, i els fills, en Jaume i na Marta”.

Una abraçada, Jaume.

Pere J. Amengual Bestard.

Agost 2025

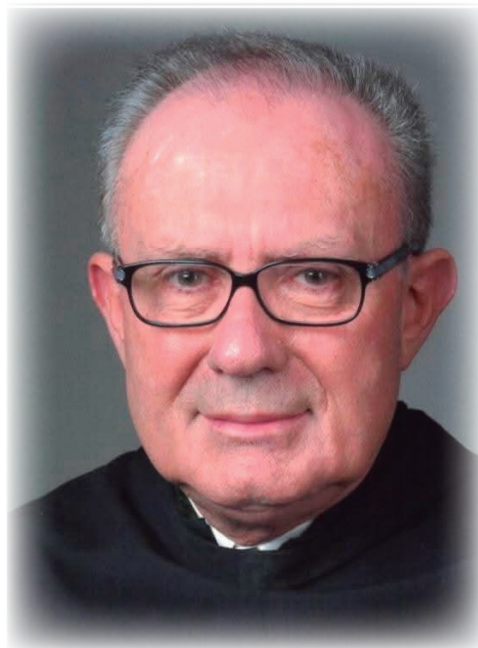
Nota del Consell de Redacció:

En el passat mes de maig, una vegada publicat el número 68 de la revista “Amics del Seminari”, en el text de la «Crònica dels amics cantaires i caminants», en el paràgraf quart, sisena línia de la pàgina 50, advertírem un error en el cognom del pare Antoni, superior general dels MMSSCC. Tot demanant disculpes, volem rectificar l'error i deixar constància del nom i cognoms correctes: **pare Antoni Fernández Cano, superior general dels Missioners dels Sagrats Cors.**

JAUME PUIGSERVER CAPELLÀ, UN OBRER EN LA VINYA DEL SENYOR.

El P. Jaume Puigserver el dia 1 de juny de 2025, en finalitzar la celebració eucarística dominical en el Santuari de Ntra. Sra. de Cura, va ensopegar entre l'altar i la seu, colpejant-se fortament al cap, la qual cosa li va provocar un vessament cerebral irreversible. El dia 4 de juny va morir als 82 anys d'edat, 61 de professió religiosa i 55 d'ordenació sacerdotal. El 5 de juny es van celebrar les exèquies en el cementiri de Llucmajor i l'11 el seu funeral en la parròquia de Sant Miguel de Llucmajor presidit pel Bisbe de Mallorca, acompanyat del Ministre Provincial i nombrosos religiosos i preveres diocesans de Mallorca. La seva mort va causar un gran impacte no tan sols en ambients religiosos, sinó també en importants capes de la societat mallorquina. Descansi en pau.

Per poder parlar de la persona de Jaume Puigserver, que vaig conèixer quan residia a la Comunitat de Sant Francesc d'Inca i era rector de la parròquia de Santa Maria la Major, m'he pogut documentar, gràcies el meu amic Il·lucmajorer, Maties Garcies, que m'ha proporcionat dos exemplars de la revista *"Llucmajor de pinte en ample"*, juliol-agost 2025 i setembre 2025. Per això, el que segueix pertany a aquesta publicació, que agraeix a la Delegació de l'Obra Cultural Balear de Llucmajor.

Pinzellades biogràfiques del P. Jaume Puigserver

- 1942. Neix a Algaida.
- 1962: Rep l'hàbit franciscà i fa el noviciat al santuari de Cura.
- 1968. Fa la professió solemne a La Porciúncula.
- 1969. Rep l'ordre del diaconat i, al juny, és ordenat sacerdot al Seminari diocesà, a mans del bisbe Rafael Álvarez Lara.
- 1969-1970. Amb el títol de professor reconegut pel Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats, exerceix de professor al col·legi de Sant Francesc, Palma.
- 1974. Es trasllada a la fraternitat franciscana d'Inca, on exerceix de professor al col·legi Beat Ramon Llull i de vicari i, després, rector de Búger.
- 1980. És nomenat rector de la parròquia de Sant Jaume, d'Alcúdia.
- 1981. Funda la fraternitat franciscana de Campanet i exerceix de rector de la parròquia del poble.
- 1984. És l'arxipreste de la zona eclesiàstica de Lluc.
- 1988. És nomenat rector de la parròquia de Santa Maria la Major, d'Inca, i arxipreste de la zona. Col·labora amb la pastoral penitenciària de la presó de Palma.
- 2001. Arriba al convent de Sant Bonaventura de Llucmajor i exerceix de rector de les parròquies de Sant Miquel, de Llucmajor, i de Sant Jaume, de s'Estanyol.
- 2005. Entra a la cúria provincial del TOR com a vicari.
- 2012. Substitueix el ministre provincial del TOR d'aleshores, que ha causat baixa per malaltia.
- 2013. És nomenat definitivament ministre provincial del TOR i exerceix el càrrec durant 9 anys.
- 2017. És rector de Cura sense deixar de residir al convent de Llucmajor.
- 2019. És nomenat director espiritual del Seminari diocesà.
- 1 de juny de 2025. Pateix una caiguda i un vessament cerebral després d'haver dit la missa de migdia a Cura.

- 4 de juny. Mor a l'Hospital. Feia mesos havia superat amb èxit una crisi cardíaca i per això se sentia ple de vitalitat.
- 5 de juny. Se celebren les exèquies en el cementiri de Llucmajor. L'enterren a la tomba franciscana del mateix cementiri. El capítol general del TOR, reunit a Roma, celebra una missa funeral, presidida pel ministre general i els provincials de l'orde.
- 11 de juny. Se celebrà el funeral pel P. Jaume Puigserver a la parròquia de Sant Miquel de Llucmajor.

Que la humilitat mai s'esvaeixi

El P. Jaume Puigserver Capellà, un veritable fill de Sant Francesc d'Assís, va encarnar, amb humilitat i fidelitat, l'esperit franciscà al llarg de tota la seva vida. Estava destinat al convent de Llucmajor, bressol del franciscanisme del Tercer Orde Regular a Mallorca. Va seguir les petjades dels seus predecessors amb una entrega serena i constant, mantenint viva la flama de la fe i del servei fins als seus darrers dies.

La vida de fra Jaume fou testimoni silenciós de l'Evangeli viscut des de la senzillesa, la pobresa i l'amor fratern. Amb el cor sempre obert a Déu i als germans, va semblar pau allà on anava i va convertir cada gest quotidià en una pregària viva. Fra Jaume va viure la seva vocació franciscana amb una entrega discreta però ferma encarnant en el dia a dia l'esperit de Sant Francesc d'Assís: humil, senzill i fratern. El seu camí, iniciat en el bressol del franciscanisme mallorquí, fou sembrat de pau, servei i oració.

En ell molts van trobar un germà, un guia espiritual, un cor compassiu. Ara, en el misteri de la seva partida, ens queda la certesa de la seva trobada amb el Crist ressuscitat, a qui va servir tota la vida. El tarannà de fra Jaume ens recorda que la santedat no neix de les grans gestes, sinó de la fidelitat en les coses petites. El seu exemple ens convida a viure amb més profunditat el do de la fraternitat, a buscar Déu en el silenci i a estimar amb obres més que amb paraules. En temps de soroll i dispersió, el seu testimoni és llavor de pau.

Com Sant Francesc, va estimar la Creació, va acollir el dolor amb esperança i va fer de la fraternitat una vocació profunda. La seva presència discreta però plena de llum ha deixat una empremta inesborrable en tots aquells que el conegueren. En el misteri de la mort, que per als creients és Pasqua cap a la vida plena, confiïm que ara fra Jaume canta lloances eternes davant del tron de l'Altíssim, unit a la gran família dels sants i dels pobres de cor.

Text publicat pels franciscans del TOR.

El pare Puigserver és un home de Déu

Abans d'arribar a Llucmajor vaig demanar pel pare Jaume a un jove sacerdot mallorquí que està a Alcalá de Henares i és natural d'Inca i aquest em va contestar sense pensar-ho gens: "El pare Puigserver és un home de Déu".

Després de tractar-lo com a company a la parròquia amb contactes continus i en el dinar fraternal, tots els divendres, amb els germans franciscans, tots ells m'han fet experimentar que per al pare Puigserver Déu era lo primer, tota la seva activitat i el seu afany brollaven de la seva fe. La comunitat franciscana està integrada del tot en la comunitat cristiana parroquial des de fa lustres. El mateix pare Jaume va ser rector i després vicari parroquial. Les persones som úniques, irrepetibles i insubstituïbles. Ningú substitueix a ningú. Per això la seva absència és real, no obstant això, les tasques que realitzam poden ser assumides per uns altres.

Sabem per la fe que formam un cos en Crist i que no estam absents uns dels altres misteriosament. Nosaltres no ens oblidem d'ell i ell tampoc de nosaltres. Santa Tereseta del Nen Jesús, (tan volguda per la nostra Maria Antònia Salvà) va traduir al català de manera esplèndida Història d'una ànima dient: "El meu cel el passaré fent el bé en la terra". L'esperança cristiana és font d'alegria sempre. Moltes gràcies estimat Pare Jaume. Una forta abraçada

Mn. Miquel A. Frontera, rector de la parròquia de Sant Miquel de Llucmajor.

El P. Jaume Puigserver, impulsor de la música d'orgue.

Vaig conèixer el P. Jaume Puigserver quan va entrar de rector a la parròquia de Sant Miquel de Campanet, on va estar molts d'anys. Després ja vàrem començar una amistat que duraria fins a la seva mort. Per tant, vaig seguir la seva trajectòria com a religiós a les diverses parròquies que va dirigir: Campanet, Santa Maria la Major d'Inca i Sant Miquel de Llucmajor.

Però el que vull ressaltar, tal com ha publicat també al Facebook l'organista Cristóbal Barros, és l'estimació envers la música d'orgue i, per tant, la preocupació per aquest instrument allà on va estar de responsable a les parròquies i esglésies. És per això que els organistes tenim un deute amb ell, i és l'agraïment per haver estat el promotor, sobretot, de la restauració de molts d'orgues de Mallorca, a més de la construcció d'algun com el de la parròquia de Campanet quan ell n'era el rector, que realment fou de nova construcció, feta pel meu germà, l'orguener Pere Reynés, dotant-lo de dos teclats i pedaler complet de 30 notes. Igualment va fer restaurar l'orgue de la parròquia de Santa Maria la Major d'Inca. També els orgues més petits de Cura (construït per Antoni Mulet) i del santuari de Gràcia i l'orgue del convent de Sant Bonaventura, que el va construir l'orguener Antoni Mulet.

Arnau Reynés, organista.

Per acabar he considerat adient incloure, com a final, l'adaptació feta pel meu condeixeble Pere Orpí de la cançó castellana de Cesáreo Gabarri Aturmendi, que es canta avui a les parròquies de Mallorca.

“Vós heu passat vora l'aigua” (Balada evangèlica)

Vós heu passat vora l'aigua, jo tenia calades les xarxes, els remos dormien damunt la barca.
 Senyor, m'heu mirat estimant-me, m'heu fet veure la vostra pesquera.
 En l'arena he deixat remos i barca, junt amb vós cercaré un altre mar.
 Vós sabeu bé que som pobre: mes riqueses són xerxes i nanses, les mans calloses i el cor ple d'ànima.
 Vós m'heu cridat a seguir-vos per les ones on l'home naufraga quan mor la brisa de l'esperança.
 Vós sou l'amic dels qui lluiten, dels qui porten pel vent i la calma les xerxes plenes camí de l'alba.

Jaume Gual Mora.

Funeral pel P. Jaume Puigserver a la parròquia de Sant Miquel de Llucmajor.

Purgatori o purgatoris ?

Jaume Sancho

“Mort, Judici, Infern i Glòria / sants records per no pecar”

(Cançó popular religiosa que es solia cantar a les esglésies de Mallorca quan jo era nin, especialment en temps de quaresma)

Els temps han canviat. Avui ja no es parla tant d'aquestes coses ni molt manco es canten cançons com aquesta a cap església, encara que el rector sigui un jovenot de trenta anys. Que tot arribarà? Potser sí però, de moment, encara no hi som. Ja vos exclamareu en ésser-hi! Tot i això, no voldria de cap manera haver donat idees al clergat d'avui i aviat haguéssim de tornar sentir aquell mateix cantussol d'antany.

Avui, gràcies a Déu, fins i tot l'Església més tradicional sol ser més positiva, malgrat sigui només perquè els missatges terrorífics avui ja no espanten tant com abans: el personal ha vist moltíssimes pel·lícules de por i avui ja no s'espanta de gairebé res. En realitat avui la gent aguanta bastant bé i, en qüestió de pors, tota herba li fa feix: –Mort, Judici, Infern i Glòria? –“Muy largo me lo fiais!”, com solia dir D. Juan Tenorio.

No és que jo avui tenguí la més mínima intenció de discutir o polemitzar sobre la serietat d'aquestes qüestions teològiques –els “Novíssims”, com es solien dir, o els “Vellíssims” com els solia anomenar un vell professor nostre de Moral – però sí que m'agradaria remoure un poc aquesta qüestió ara que s'acosta la festa de Tots Sants i que aquesta moltes vegades sembla massa mesclada, confusa o difusa amb la festa del dia següent, que coneixem com “Dia dels morts”, més propensa a aquests temes.

Jo de tot això gairebé no en sé res de res, però tenc les meves pròpies idees que em serveixen per tirar endavant. Així, per exemple, tenc unes reflexions, superficials i de cristià vell, que em porten a vegades a unes conclusions que no sé gens si són encertades o no, sobre la qüestió del Purgatori: *Existeix o no existeix el Purgatori?*

Jo, en aquests cassos i sobre aquestes coses, solc ser bastant eclèctic, seguint un savi criteri que vaig aprendre del professor Don Bartomeu Quetglas, al cel sia, un dia que li preguntàrem si li pareixia que el Concili Vaticà II llevaria la sotana dels capellans *“Llevar-la del tot no ho sé – digué conciliador– però escurçar-la un pam...”*

Seguint aquest criteri, sospito que no és que ara ja no existeixi el Purgatori. Tal volta, el que passa és que actualment l’hem pogut localitzar un poc millor: El Purgatori està aquí!

Jo conec gent per a la qual tota la seva vida em sembla un Purgatori, sense saber molt bé el què o per què han de purgar. Sense entrar massa en cassos concrets, vos situaria dins un context genèric amb aquella novel·la (i posterior pel·lícula) *“Los santos inocentes”* de Miguel Delibes, que segurament molts de vosaltres haureu llegit o coneixeu.

El nostre món sencer n’està mesell de gent com aquella. Són uns purgatoris forts i reals. Però existeixen també uns altres petits purgatoris, propis de la mateixa vida diària, i que semblen *no-res* però que són molèsties persistents que et trasbalsen no per esser grosses sinó per passar-te massa sovint: no és que representi un gran problema que no recordis mai a quin dia et trobes, o aquella mosca persistent, o algun mal record del nervi ciàtic... sinó que totes aquestes coses et passin seguit-seguit: *“No es lo qué jode, es lo seguidito”*.

Jo, en aquest sentit, sempre he tingut la sort de no haver hagut d’esquivar molts dels grans problemes o desgràcies d’aquest món i haver pogut viure mirant quasi sempre *el món per un forat*, és a dir, mai he hagut de sentir el gust amarg de *la fam, la pesta o la guerra*, però sí he hagut de patir, com tothom, massa punyides d’agulla: uns altres petits i acaramullats purgatoris que, per esser tan acostumats, no els solem tenir mai en compte.

Darrerament m’estic adonant que massa sovint som nosaltres mateixos els que ens construïm alguns dels nostres propis purgatoris per no haver copsat quan era hora que, quan prenem totes les nostres decisions, elegim també -vulguis o no- les seves conseqüències, que en molts de cassos no advertim quan hauria estat adient fer-ho i que sols ens lamentam quan ja tenim *el cap dins s’almut* i ja no tenen remei. Com solia ensenyar als seus fills la reina vella, en aquests cassos només hi ha un sol remei o medicina: un bon tràngol d’*Aguantina*. És a dir, un altre tipus de purgatori... No vivim a un *paradís terrenal*, el nostre és un món *malet d’aguantar*. Un purgatori.

Si, demés de tots aquests purgatoris que tenim tan avinents, encara n’hi ha algun altre més allà del darrer badall, ja no sabria bé què dir-vos... No em quadra massa.

Jo, d’aquest món sé poques coses i de l’altre no en sé res, però em pos en mans de Déu i que ell disposi el que millor convengui, que mai serà dolent. Crec, demés, que la Maredeu tampoc em deixarà mai de mans. Al capdavant, aquesta és la meua *fe del carboner* que, després de tants d’anys, ja em sembla més fiable que totes les teologies que vaig estudiar de jove. Així que, si he de passar per algun Purgatori, deu ser que m’ho tenc ben merescut. No pens fer-hi dos mots. Estic en bones mans.

Però de purgatoris ja n’anirem ben servits abans de fer el traspàs. Esper que bastin.

REUNIÓ EXTRAORDINARIA DE CONDEIXEBLES, dia 26 de setembre de 2025

Com molts de vosaltres ja sabreu, el grup del 67, coneguts també per *modèlics* (ves a saber per què) tenim per costum vella reunir-nos cada any a les dates senyalades de 18 de juny (ordenació) i 28 de desembre (per raons evidents).

Aquestes són diguem-ne les reunions *ordinàries*, però en algunes ocasions, ho hem fet també en cassos irregulars per a celebrar alguna contesa que s'ha esdevingut aquell any concret de manera puntual. Així ho hem fet enguany.

El motiu concret ha estat celebrar la retrobada amb el nostre estimat amic i condeixeble Joan Sunyer que ha romàs tot un any seguit a Cuba, concretament a Cienfuegos, per tal de donar una mà a les tasques pastorals d'aquella diòcesi: partí pel juliol de l'any passat i ha tornat en data pareguda d'enguany.

Volíem que en Joan mos contàs com li havia anat aquesta nova experiència a la seva maduresa de la vida. N'està molt content, per ell ha estat una experiència fenomenal poder viure dins un estat fracassat, on la gent quasi es mor de fam i que tan sols té electricitat unes quantes hores cada dia amb el que això suposa per la vida quotidiana. Però ell era feliç perquè se sentia molt estimat i de veres, almenys per mi ell les estima molt també. A la nostra edat és primordial això d'estimar i sentir-se estimat de tal forma que mos va dir que pensa tornar-hi prest, que aquí només pensa en els d'allà. Nosaltres, per altra banda, el recolzarem, però li posarem un límit, com deia Ignacio de Loyola, "*hasta que no se corrompa el sujeto*". Ell se troba bé de salut i creu que està en forma per continuar la seva vida d'aquesta manera.

La reunió la férem en aquesta ocasió a Portocristo, organitzada principalment per Toni Perelló i alguns altres companys. La reunió va ser molt cordial com sempre i també molt interessant per totes les coses que ens va contar en Joan.

Nosaltres, que estam mal acostumats gairebé de sempre a fer unes reunions multitudinàries (vàrem ser el curs més nombrós d'ordenats de tota la història del Seminari de Mallorca) ara ja notam fortament la manca de companys que, o perquè ja ens han deixat o per motius de salut, etc. ja no es poden fer presents. En aquesta ocasió vàrem ser els següents: Joan Sunyer, Miquel Amengual, Joan Bauzá, Miquel Bestard, Jaume Gual, Pere Orpí, Toni Perelló, Jaume Sancho, Rafel Umbert.

Una trobada alegre i desitjada per tots. Quedarem convidats per tornar-nos trobar el dia 28 de desembre, per desitjar-nos bones festes de Nadal i Any nou.

Jaume Sancho Toni Perelló

Contant coverbos des de Felanitx

per Bartomeu Rosselló

M'ho han contat: Toni Obrador, Jaume Oliver, Miquel Vadell, Pep Lluís Munar, Rafel Estelrich, Joan Antich, Francesc Riera i altres.

89 Abrigar-se abans de ploure

Ara tots han menat moto, cotxe i tot el que fasse falta. I tothom en sap. Abans les persones d'edat que tota la vida havien anat amb bicicleta les venia just avesar-se a conduir un ciclomotor. No sé si se necessitava un permís per conduir-lo.

El pare d'un conegut nostre anava un dia cap a foravila amb un d'aquests ciclomotors. I a un tros lluny afina sa parella de la Guàrdia Civil. *Si m'aturen i me demanen es permís, ara no el duc*, pensà. Poc avesat com estava i amb la inseguretat que li posava la por dels guàrdies, comença a fer esses, anar de banda a banda de carretera fins que nirviós de tot, s'atura davant els civils.

.- I ara perquè vos aturau?

.- Es que no duc es permís.

90 Una capsa de bombons

Tots hem tengut algun pecatet dins la nostra vida. El pecatet que volia comentar és el d'un metge que estava a règim ja que estava passat de pes.

Dins el calaix del despatx de ca seva tenia amagat una capsa amb llepolies per curar-se l'endarrer en qualque moment.

Un dia qualsevol trobà la capsa buida i la ràbia el se'n dugué. Cridà als seus tres fills:

.- Qui s'ha menjat els bombons?

.- ...

.- Qui s'ha menjat es bombons?!

.- He estat jo digué el fill de sis anys.

.- I com t'has atrevit?! I per què has fet això?!!

Aquell al·lotet tremolant dins aquella situació improvisà una resposta:

.- Me pensava que necessitaves una capsa buida.

91 Chit chit

Uns amics meus viuen a un xalet guapo ferm amb jardí, piscina i un redol de conradís on sembren alguns vegetals. Tenen el dormitori al pis de dalt.

Un dia es desperten en haver sentit renou per baix: *Chit, Chit*.

.- Pareix que hi ha algú per dins la casa. Pep, hauries d'anar a veure si hi ha lladres.

L'amo de puntes de puntes, sense encendre es llum que baixa ses escales i sent *Chit, Chit*. Si que hi ha algú. *Chit, Chit*. Nirviós va cap allà d'on venia el renou: *Chit, Chit*. És a la cuina. Obri la porta de la cuina, encén es llum i veu que havien deixat l'olla a pressió damunt es foc i ja havia acabat s'aigo.

92 Coses de foravila

Per foravila tot és natural. Els infants s'avesen a veure els animals com pasturen, s'encalcn i viven en general. Però hi ha feines que s'han de fer per part d'especialistes com per exemple inseminar ses vaques. I en això estaven a

aquestes casses de possessió.

L'amo de la casa, dins la vaqueria ajudava el manescal en aquesta feina i la madona s'ho mirava de darrera sa paret més avinent. En Juanet estava devora sa mare que no perdia detall. I en això que diu a sa mare:

.- I a tu qui t'insemina?

.- Que ets boig?!

93 Una capelleta i un capellà

Temps passat, la gent que vivia a foravila tenia mal de fer complir el precepte dominical. No hi havia cotxes. Per tal cosa a cada barriada s'organitzà una esglesiola on un capellà (eren molts) aniria a facilitar-los el diumenge.

Ara no és el cas. Tots tenim cotxes i la gent va a la Vila i no va a Missa. De tan en quant, però, per fer servir aquella capelleta de la barriada que tothom estima, un ordenat fa el servici. Els veïnats abans d'entrar empaten la xerrada creant-se una bona relació.

L'escolanet d'aquell dia estava esperant per avisar que el feligresos entrassin. I amb això que el capellà li diu: Ves a dir-los que no fassin pues que jo encara noestic revestit.

S'al·lot surt pel portal i diu: *No fa falta que entreu encara, que es capellà encara no està disfressat.*

94 Una festejada d'hivern

A un sopar a casa meva que hi havia varies parelles, un contava que festejant el vespre, abans de despedir-se feien sa darrera xerrada damunt es portal de sa portassa de ca s'al·lota.

Un vespre d'hivern d'aquells tan rabiosament freds estaven damunt es de sa portassa, tremolant. El pare d'ella passant pena per aquells dos, surt per es portal

de sa casa i dirigent-se a la parella que diu. *Venga al·lots, quatre grapades ben pegades i a jaure.*

95 Costum d'ase

Uns amics nostres, bona gent, feïnera, amb dos fills i dos nets. Són de la bulla i tenen duros perquè fan feina a voler. A ses cases de foravila on viuen tenen una estable i dins ell un aset per divertiment dels nets. L'estable està just arran del dormitori de la parella. Tots sabem lo puntuals que són els animals a l'hora de menjar, lo fins que son de l'oïda. L'aset demana el menjar amb aquell Aaaaaa! aaaaa! L'amo té el costum en aixecar-se, i donar-li el berenar.

L'aset en sentir cruixir sa cuixera d'es llit en asseurer-se l'amo per posar-se ses sabates lo qual indica que l'amo s'aixeca, l'asset pega el bram de Aaaaaa. L'amo mig adormit que diu: *Ja vaaa.*

96 La penitència per flestomar

Una dona veïnada d'un capellà que no anava mai a missa i tenia una parla molt gruixada i flastomava molt, un dia tingué un compromís d'anar a l'església per una festa d'un parent. Decidí anar a confessar. Lògicament anà al confessorari on tenia posada el seu veïnat.

Se coneixien mútuament.

.- Ave Maria Puríssima

.- I m'han dit que flestomau tant!

.- Puuutes, no serà tant.

.- ...

.- Bé idò resau...

.- Amb tota sa meva vida no tenc collons de resar tot lo que m'heu receptat.

CATXINDENA!!! QUIN ESTIU !!!

A l'aire ardent d'un estiu xafogós li hem d'afegir la pena de la partida d'amics molt estimats el comiat dels quals haureu vist a les planes d'aquest exemplar. L'u de juny, dia de l'Ascensió, ens digueren adéu Jaume Santandreu i el condeixeble Joan Martorell. Uns quants dies més tard partí Jaume Puigserver T.O.R. i, ja dins el mes d'agost, Jaume Obrador Soler i Jaume Cañellas Llompart. Els acompanyen Gabriel Mas, pare del nostre col·laborador Joan M. Mas, als 102 anys, i Miquel Ferrer, germà del bon amic Gabriel Ferrer.

A set de setembre hem d'afegir l'historiador felanitxer Ramon Rosselló Vaquer "Firella" a la guardeta que ens ha deixat aquest estiu.

Bona memòria en servam de tots ells. Que descansin en pau.

La vida continua pels qui seguim remant a la terra, i per sant Pere, a la plena de les festes de Búger, tinguérem l'alegria del nomenament de Gaspar Aguiló com a fill il·lustre del poble. Enhorabona, Gaspar, aimador dels pobres i dels més desvalguts. Enhorabona, poble de Búger.

Ensems és un goig celebrar els seixanta-un anys de l'ordenació sacerdotal de Tomeu Suau Mayol, encara ben actiu a la parròquia de l'Encarnació.

L'estiu calorós ha encobeït onomàstiques de Joans, Peres i Paus, Jaumes, Llorenços, Tomeus, Bernats... i ens ha fet cantar "ad multos annos" a tots els amics que d'un en un s'atraquen als vuitanta anys o ja hi naveguen, com Guiem Ramis, que ja ha passat la fita dels vuitanta-set i camina cap els vuitanta-vuit.

HA ESTAT NOTÍCIA

La trobada anual dels jugadors de la **S.D. Son Gibert**, el vint de juny, recordant, amb un dinar de companyonia a un restaurant de Sineu, aquells anys històrics 1969/1970 quan competiren federats a la lliga de futbol de la 2ª Regional balear i acabaren la temporada tot guanyant la final de la Copa Primavera, al CE Porreres. A la fotografia hi

podeu veure Toni Galmés, Joan M. Mas, Tomeu Morey, Rafel Catany, Nadal Alzamora, Bernat Forteza, Miquel Perelló, Miquel Company, Mateu Calafat, Biel Vilanova, Jaume Darder, juntament amb Joan Escanelles.

La caminada solidària per Gaza a gairebé tots els pobles de Mallorca, dia 31 de juliol de les 20 a les 22 hores a la qual hi assistí bona gent nostra.

El sojorn a Mallorca del missioner de Felanitx **Jaume Obrador Adrover**. Els seus condeixebles el convidaren a compartir taula i vivències amb una pizza i una cerveseta a Ca S'Arquitecte, de Sencelles. Ha estat entre nosaltres tot el mes d'agost i a hores d'ara ja haurà tornat a partir cap a Burundi, via Bussel·les. Bon viatge, Jaume, i bona feina al cor de l'Àfrica.

La conferència del doctor **Jordi Orellana Mas** a la sala del Parlament del Seminari Nou, el 26 d'agost, sobre El Genoma humà. La seva exposició despertà amb inquietud el misteri de la vida entre els vint-i-cinc assistents que, acabada la dissertació, entaularen un debat viu prou interessant.

La revista Pinte en ample, de Lluçmajor, en el seu número 485 del mes de juny, treu una entrevista de quatre pàgines que Maties Garcias fa al nostre antic conegut **Paco Verdera**, on conta la seva vida i trajectòria laboral en el Diario de Mallorca.

LLIBRES

Jaume Gual tingué cura de la composició i del text de “50 anys de l'OCB a Inca 1974-1924”, editat per l'Ajuntament d'Inca.

Biel Fiol i Jaume Gual presentaren a Mancor, per les festes patronals, “Mancor de la Vall. Crònica d'un segle de vida municipal 1925-2025”. Editat per l'Ajuntament de Mancor.

Cecili Buele. Dijous 18 de setembre de 2025, al saló parroquial de Sta. Catalina Thomàs, presentà “Cròniques meves peruanes”, la crònica del seu viatge pel Perú el 2024.

Dijous 25 de setembre presentà les “Cròniques...” a l'església parroquial de l'Encarnació.

Guiem Ramis posa a l'abast dels interessats el resum dels llibres que llegeix:

- “El subversiu de Natzaré”. Gilberto Squizzato. Gabrielli Editori. Verona.
- “És creïble encara el Credo de Nicea?”. Paul Fleuret. Ed. Karthala. París.
- “Cap a una espiritualitat laica”. Marià Corbí. Herder.

Qui els vulgui demanar: guiemramis@gmail.com.

Jaume Oliver ens aconsella “Cristianismo radical”, de Juan José Tamayo. Editorial Trotta.

Pep L.García Mallada recomana “Deixa parlar el cor”. Text i comentaris a l’Evangeli de Jaume Santandreu i Sureda. Entrevistes a TV de Manacor.

ELS CAMINANTS

Hem de començar esmentant el cas que li va fer el Consell de Mallorca, gravant el seu nom al Refugi de Tossals Verds, al nostre benaurat Toni Colomar Marí en la celebració dels trenta anys de la Ruta de Pedra en Sec i la Xarxa de Refugis, objectius pels quals tant treballà i lluità. Tota Mallorca et dona les gràcies, Toni, i tothom... i els teus amics, evidentment.

Els Caminants celebraren, la fi de les caminades per aquest curs a can Biel Barceló. Ell, en Biel, caminant infatigable, i la seva dona na Maria Antònia els convidaren a un bon dinar a la terrassa de ca seva. En aquest dinar, els Caminants cantaren “ad multos annos” a en Biel pel seu setanta-quatrè aniversari i regalaren al bon amic Antoni Colomar el llibre de Bonifaci Molada: “Paratges eremítics”, Dissert edicions, per tal de començar a prendre nota per a properes caminades. El dinar fou tot de germanor i bona companyonia, i tingué repetició uns quants dies després en es Molí Vell de na Catalina i en Joan Toledo, per a celebrar els Joans, els Peres i els Paus. Aquí sí que ja s’acomiadaren fins la temporada qui ve.

Emperò, per no perdre el bon ritme -de berenars i dinarets, s’entén- a vint d’agost se presentaren a berenar, convidats per en Tomeu Llabrés i la seva dona, Jerònia, a una casa de camp a la plana de Sencelles. Va ser aquest encontre d’amics com un glop d’aigua fresca en mig del desert de l’estiu. Ara esperen la cridada del comandant Antoni per envestir la primera caminada, que no serà fins que hagin estudiat de prim compte els itineraris pel nou curs peus davall taula. Ja es parla d’un altre berenaret, cerimònia de vestició i camisetes de “Caminants” pels nouvinguts.

LA SCHOLA

Després del concert de la Diada al monestir de La Real, els cantaires acompanyaren amb els seus cants el traspàs de Jaume Santandreu, a l’església de Crist Rei de Manacor.

A 21 de juny, en un espai inusual, cantaren pels vellets i malalts dependents a la Residència Son Güells, de Palma, juntament amb la coral Sons d’Olímpia.

Han passat l'estiu llegint les Espurnes de Joan Bauzà, escoltant la música que envien els amics i cantussejant "Fuentecilla del Arroyo" i "Mi pueblo, pueblito" que han gravat Àngel Sáiz i Joan Brunet amb Pep Portell al Whatsapp dels Companys. Ara, a l'octubre, tornen a començar els assajos per a preparar la nova temporada.

Per començar a esmoliar les veus, reberen la convidada de Joan Brunet per gaudir d'un concert de pel·lícula a l'església de Sant Mateu, de Bunyola, que interpretarà la Coral Polifònica el 20 de setembre. I Bernat Forteza envià la programació

del IV Festival de Corals a Búger, per escoltar concerts de diferents corals els dissabtes d'octubre i l'u de novembre a l'església de Sant Pere de Búger

ASSEMBLEA GENERAL 2025

La Junta Directiva dels Amics celebrà junta el propassat deu de setembre a can Macià per avaluar la XII Diada que tingué lloc en el monestir de La Real el mes de maig, i per a decidir la data de l'assemblea general 2025 de la qual en rebreu complida informació.

Pere J. Amengual Bestard.
20 de setembre 2025

ASSEMBLEA GENERAL 2025

18 DE SETEMBRE DE 2025 SEMINARI NOU

Benvinguda (President, Domingo Mateu)

Conferència del Pare Josep Amengual

Presentació de la memòria 2024 (Secretari, Macià Llabrés)

Pecs i preguntes

Dinar de companyerisme.

Arreplegats del nostre entorn de 10 de maig a 30 de setembre de 2025

10 de maig. DM.

Internacional. El nuevo Pontificado. El Papa llama a la Iglesia católica a ser un “faro” en tiempos convulsos. Irene Savio.

Sectores ultras acusan a Prevost de encubrir abusos sexuales en Perú. Irene Benedicto.

Mallorca. El nuevo Pontificado. Entrevista. Sebastià Taltavull: “León XIV debe continuar la línea aperturista de la Iglesia, también con la homosexualidad... Jordi Sánchez.

El testimonio del agustino que conoce al Pontífice. El rector del Convento del Socors, Jesús Miguel Benítez, ha tratado al nuevo Pontífice desde que eran jóvenes... “El nuevo Papa León XIV es un hombre bueno, moderado y tímido”. Pere Morell.

10 de maig. Arabalears.

Internacional. “La campaña brutal” contra Lleó XIV de la secta del Sodalicio. Quan era bisbe al Perú va fer dimitir un arquebisbe i això va obrir una guerra contra ell. Alberto Llimós.

Els EUA, escenari de la batalla per l'ànima del catolicisme. Anàlisi. Enric González.

11 de maig. DM.

Internacional. El nuevo Pontificado. El plan de León XIV contiene el reto implícito de impulsar la Iglesia de EEUU. El Papa subraya que su objetivo es “la defensa de la dignidad humana, de la justicia y del trabajo”... Irene Savio.

Orígens familiars. Las raíces del Pontífice se encuentran entre los criollos de Nueva Orleans. Ernest Alós.

Análisis. La mano del Papa Francisco. Ernesto Ekaizer.

Opinión. “Habemus Papam”. Jorge Dezcallar.

12 de maig. DM.

El nuevo Pontificado. León XIV alerta de una “tercera guerra mundial por partes”. El Papa hace un llamamiento a la paz en su primera oración del “Regina coeli”...

El Pontífice pide un alto el fuego “inmediato” en Gaza y una “paz justa” en Ucrania. Irene Savio.

13 de maig. DM.

El nuevo Pontificado. León XIV pide a los medios no huir del difícil contexto actual. “Sólo los pueblos informados pueden tomar decisiones libres”... Irene Savio.

Los cristianos de Gaza, ilusionados con el Papa e Israel tiende la mano. Andrea López-Tomás.

Opinión. Un pontificado de luces largas. Fernando Gilet.

¿Feministas contra el Vaticano? Ellas ya no se van a callar, porque en muchas localidades son las que mantienen a la iglesia.... A.Bernal Triviño.

15 de maig. DM.

Opinión. Contrastes vaticanos. Bernat Jofre i Bonet.

4 de juny. DM.

A primera plana. Despedida: Emotivo adiós al sacerdote Jaume Santandreu...

Obituario. “Jaume Santandreu fue un personaje único”. El obispo de Mallorca preside esta tarde el funeral en la parroquia de Crist Rei de Manacor. J.F. Mestre.

5 de juny. DM.

Obituario. Manacor rinde una multitudinaria despedida a Jaume Santandreu. Sebastià Sansó.

19 de juny. DM.

Mallorca. Memoria histórica. Carreteras e iglesias que guardan la memoria de 10.000 represaliados. Reportatge que signa tomàs Andújar.

Cultura y Sociedad. Patrimonio. Sor Anna Maria, la primera escritora mallorquina en catalán, recupera su lugar en la historia. El obispado de Mallorca traslada sus restos a la iglesia de Santa Catalina de Sena y presenta la edición completa de su obra mística, escrita por Rosa Planas Ferrer. Jordi Sánchez.

20 de juny. DM.

Opinión. Cristians i cristianes LGTBIQ+ i Església. Tomeu Adrover Riera.

26 de juny. DM.

A primera plana. Pere Barceló afronta un segundo caso.

Mallorca. Juicio al expárroco de Can Picafort. El acusado de abusos sexuales: “En 15 años ningún niño se acercó a mí.” B. Palau.

28 de juny. Arabalears.

Cultura i oci. Entrevista. L'escriptor Gabriel Janer Manila presenta el seu darrer llibre, “Galeria de solituds”. Cati Moyà.

29 de juny. DM.

Cultura y Sociedad. Mitologies. [Retorn a “Randa”](#). Gabriel Janer Manila.

30 de juny. DM.

Mallorca. Gala del Orgullo. Homenaje póstumo de Ben Amics a Jaume Santandreu. [Al exsacerdote se le concede el Siurell de Oro por romper “tabúes dentro y fuera de la Iglesia”](#). Myriam B. Moneo.

1 de juliol. DM.

Mallorca. Solidaridad. [Durante la presentación de la memoria de Càritas de 2024, Sebastià Taltavull... El obispo urge priorizar la ayuda social frente al turismo masivo](#). Nair Cuéllar,

2 de juliol. DM.

Mallorca. Iglesia. [El obispo recula y restablece en Palma el Seminario que trasladó a Lluc](#). Taltavull devuelve a los seminaristas al casal de la plaza de Sant Jeroni... Mateu Ferrer.

8 de juliol. DM.

Opinió. [Quines nits aquelles a l’Hospital de Nit](#). Jaume Santandreu *in memoriam*. Salvador Bonet Fernández.

14 de juliol. DM.

Opinió. [Passar el ribot](#). Martí Àvila Serra parla de Sebastià Mesquida.

18 de juliol. DM.

Cartas. [La peluca de Israel](#). Francisco Suárez Riera.

26 de juliol. DM.

Eugeni Garcia suple a Gastalver al frente del Seminario Mayor. El obispo de Mallorca aprueba una veintena de nombramientos que entran en vigor en agosto. Irene R. Aguado.

31 de juliol. DM.

Mallorca. Pederastia en la Iglesia. [Nueva condena contra el expárroco de Can Picafort por abusos sexuales](#). B. Palau.

DM. [53 joves de Mallorca, acompanyats de Mons. Sebastià Taltavull, participen en el Jubileu dels Joves a Roma](#). Bisbat de Mallorca.

1 d’agost. DM.

Mallorca. Iglesia. [Cuatro mallorquinas, entre las religiosas de las HAM intervenidas... la captación de las jóvenes hacia las HAM se inicia a través de las reuniones espirituales de Emaús i Effetà, que se llevan a cabo en la parroquia de Sant Marçal de Marratxí...](#) Carla Beltrán.

Cartas. “Quousque tandem” Israel abusarà de Gaza i de la nostra paciència. Mariano Moragues Ribas de Pina.

9 d'agost. DM.

Obituario. Fallece Jaume Obrador Soler, figura històrica del activismo vecinal. El exmisionero era un luchador incansable por los derechos y libertades de los residentes. Gemma Barra.

12 d'agost. DM.

Opinió. En memoria de Jaume Obrador Soler. Anna Moilanen.

13 d'agost. DM.

Diario de Palma. Iglesia. El obispado se compromete a ceder la plaza de Son Sardina para las fiestas. Pere Morell.

17 d'agost. DM.

Pederastia en la Iglesia. El expárroco de Can Picafort condenado por abusos recurrirá el fallo ante el TSJB. El Obispado de Mallorca estudia si apela el fallo de la Audiencia... B.Palau.

23 d'agost. Arabalears.

Ara Diumenge. Antoni Janer Torrens signa un original escrit sobre Juníper Serra, “L’heroi nacional” que utilitzà Franco per seduir els EUA. En plena Guerra Freda, el franquisme s’apropià de la figura de l’evangelitzador mallorquí del segle XVIII a Califòrnia...

31 d'agost. DM.

El Obispo de Mallorca respalda la flotilla solidaria hacia Gaza. Taltavull muestra el apoyo de la Iglesia a la Global Sumud Flotilla y pide gestos por una “paz desarmada y desarmante”. Bisbat de Mallorca.

3 de setembre. DM.

Internacional. Condenados a un año de prisión dos jesuitas por encubrir abusos en Bolivia. A.G. Buenos Aires.

4 de setembre. DM.

Mallorca. Arqueología. Campaña de excavación en el monasterio de Cabrera: “La isla fue tierra santa y rica”. Pere Morell.

Global Sumud Flotilla. Siete embarcaciones rumbo a Gaza fondean y repostan en Mallorca y Menorca. Miguel Vicens.

5 de setembre. DM.

Mallorca. El Projecte Home cumple 38 años. Pere Morell.

Global Sumud Flotilla. Las embarcaciones fondeadas en las islas toman rumbo hacia Túnez. Jordi Sánchez.

7 de setembre. DM.

Cartas. Tren de Llevant. Més de 25 anys de gemegar i potollar pel tren d'Artà. Signa Mariano Moragues Ribas de Pina.

8 de setembre. DM.

Obituario. Muere Ramon Rosselló Vaquer, figura clave de la historia local de Mallorca. Jaume Mateu Verdera.

9 de setembre. DM.

Tribuna. Recordança d'en Ramon Rosselló Vaquer. Autor d'una quantitat immensa de publicacions dedicades a múltiples aspectes de la història de Mallorca, no va deixar cap vessant de la nostra història sense trescar. Signa Antoni Mas.

24 de setembre. DM.

Part Forana. Turismo. "Dios està cambiando vidas en Magaluf". Un miembro de Reach Mallorca, organización que difunde el Evangelio, relata sus experiencias de este verano en la noche más loca de Mallorca, donde, con otros voluntarios, ayuda a turistas ebrios. Iñaki Moure.

Mallorca. Clamor contra la explotación sexual de las mujeres. La asociación Casal Petit convocó ayer un acto en la plaza Major de Palma... J.F. Mestre.

25 de setembre. DM.

Mallorca. El sacerdote del oratorio de Porreres denuncia a otro religioso por amenazas. J.F. Mestre

Cultura y Sociedad. Lección de danza y teología en el Lul·lià. "Nunc audite", un espectáculo inspirado en Ramón Llull con el bailarín Cesc Gelabert y la voz de Caterina Alorda... Pere Estelrich i Massutí.

26 de setembre. DM.

Mallorca. Religión. El Vaticano ordenó la clausura de la congregación de Porreres. El obispo Taltavull solicitó la intervención de la Santa Sede... J.F. Mestre.

27 de setembre. DM.

Mallorca. Escándalo en la Iglesia mallorquina. Andreu Veny, religioso de Sant Felip Neri: "Tengo el mismo derecho que el cura de vivir en el oratorio de Porreres." J.F. Mestre.

"Me acusan de romper un mueble del obispo Campins cuando yo no tengo fuerza". J.F. Mestre.

Pere J. Amengual Bestard
30 de setembre de 2025

MÉS QUE UNA CRÒNICA

I molt més són aquestes cròniques modelades sobre les planes d'un llibre editat en la llengua nostra a Mèxic D.F. D'impresió senzilla i fotografies en blanc i negre, atreu el lector amb una narració que enganxa des de l'inici dels esdeveniments que conta amb un estil molt planer, cordial i, a vegades, confidencial, fregant la intimitat. És més que una crònica, escrita amb el cor del dia a dia del viatge *de la meua vida abans de complir els vuitanta anys*. És un llibre d'un amic per als amics i per a tot aquell que vulgui apropar-se a aquest gran país que tant estim.

De la mà de Cil Buele, amb el seu capellet protegint-se el cap pelat i ulleres de sol quan s'hi escau, trespasseu el llarg i ample

del Perú, coneixereu un poble diferent del nostre, que encara conserva el quítxua, vos passejareu per Lima, la capital i els seu barris, passareu per la parròquia de San Juan María Vianney i altres ciutats i poblets de noms exòtics per la costa i per la serra, mentre coneixeu la seva gent i compartiu taula amb desgustació de menjars i beures desconeguts i boníssims. Pujareu a la mítica Serra dels Andes, admirareu pics nevats i volcans, veureu sortir el sol al cim del Cerro Cacañán i escampareu la vista per damunt el Pacífic ... *les ones de l'oceà, quan arriben a la costa, imposen respecte i provoquen silenci, admirables*, baixareu a l'Albufera de Medio Mundo, caminareu pel desert peruà i vos endinsareu a la selva amazònica.

Seguireu les petjades de les missioneres i missioners mallorquins. Vos sortiran a camí la trinitària sor Maria Quetgles, bunyolina de noranta-dos anys, a Puente Piedra;

el franciscà de Llubí, pare Miquel Llompart, a Huamachuco; i d'altres que encara hi treballen. Sentireu com l'empremta de l'Evangeli que sembraren los "padrecitos mallorquines" que ja no hi són, roman i creix en aquestes terres llunyanes. Passareu per la Casa de Cartón, el seminari de Trujillo, Chimbote y la parròquia del "Señor Crucificado de Santa", Piura, *la meva ciutat preferida*, Cerro-Mocho, on -escoltau bé!- sentireu, encara, sonar els acords de la guitarra d'en Guillem Morlà. Fareu una aturada molt emotiva a Jicamarca per a resar un Parenostre, mentre posau un ram de flors vermelles damunt la tomba de Miquel Parets, el missioner de Santa Maria del Camí. Vos enfilareu a Cuzco i al Machu Picchu. Viatjareu per la selva vorejant el riu Amazones, fins a Chiquitos per on el coronel Aureliano Buendia trescà "Cent anys de soledat". Arribareu a la ciutat de Tarapoto i a Chazuta on en Toni Colomar aportà un marès sencer a l'edifici de progrés del Sud, engirgolant la cooperativa de producció de cacau "AllimaCacao" que treballa la mar de bé amb l'ajuda que li arriba de les nostres Illes.

Salutacions des de Lima

Les Cròniques esdevenen, a cops, un diari on en Cil transparenta la seva existència, les seves lluites, il·lusions, penes, alegries, desitjos, frustracions, esperances... Molt més que una crònica. Vos hi presentarà el pare Zelama, el bon mossèn, rector de la parròquia de la Virgen del Carmen a Cajamarca, a la serra andina, la seva fillola Zully Socorro i la seva família, amics... No se n'amaga gens ni mica, de dir que se sent sacerdot per a sempre ...*L'in don moltes de gràcies a Déu. Fins al punt que no me'n sé estar de proclamar-ho a tots vuit vents del món i de la bolla! "Tu es sacerdos in aeternum"*, que va estimar moltíssim les dues esposes amb qui compartí la vida, Lina i Bel, per les quals sent un gran agraïment i una enyorança pregon, es confessa seguidor de Jesús i del seu Evangeli ...*fortament engrescat en la tasca d'ensenyar incessantment i anunciar vigorosament l'Evangeli de Jesús... M'agradaria que la meva Església, la Catòlica, i totes les esglésies que se autoproclamen cristianes... s'afanyassin... fent-se molt millors seguidors d'un Jesús de Natzaret que neix pobre en una cova i mor nuu en una creu...*

"Está Cecilio?" demanava, amb veu africana, a la porteria del Seminari el pare d'en Cil, l'home negre de can Matons, immigrant, de l'ètnia Bubi de Guinea Equatorial, casat amb Maria del Carme, d'Ariany. En Xisco, el porter, s'esmerçava a cercar en Cil, que jugava al camp de futbol. A les planes del llibre hi trobareu en Cecilio molts anys després: el seminarista, el missioner, el sacerdot rebel, el polític, l'activista social, el caminant, el rodamón i més. Tot plegat: Cecili Buele i Ramis.

Pere J. Amengual Bestard